

KALA- JA RIISTARAPORTTEJA nro 332

Eira Railo ja Anna-Liisa Toivonen (toim.)

Luontomatkailupäivät 2004

”Keitä me olemme ja minne olemme menossa?”

”Kekä mä oon ja mihkä mä ny meinaam mennä?”

Helsinki 2004

Eira Railo ja Anna-Liisa Toivonen (toim.)

**Luontomatkailupäivät 2004 – ”Keitä me olemme ja minne olemme menossa?”
”Kekä mä oon ja mihkä mä ny meinaam mennä?”**Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos,
Elinkeino- ja yhteiskuntatutkimus

312 150 LUMAP

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen Elinkeino- ja yhteiskuntatutkimus on suuntaamassa uudelle tutkimusalueelle, luontoon perustuvaan matkailuun, tavoitteenaan tulevien tiedontarpeiden ennakointi ja niihin varautuminen. Matkailu on yksi nopeimmin kasvavista toimialoista. Tutkimuslaitoksen omalla sektorilla perinteisten alkutuotantoammattien ohien voidaan kehittää elinkeinoksi matkailua. Ongelmakohtat, esimerkiksi tuotteistaminen ja markkinointi, ovat samantyyppisiä sektorista riippumatta.

Tampereella pidettävillä Luontomatkailupäivillä alalla toimivat yrittäjät kertovat kokemuksistaan. Yleisölle kuvaillaan luontomatkailuyrittäjän arkea. Mukana on Lapin elämyksiä myyvä yrittäjä, jonka tarjontaan kuuluvat porot, huskyt, kelkat ja yöretket laavutulilla. Toimintaansa esittelee ammattikalastaja, joka vie turisteja kokemaan lohiloukkua. Kuulemme, miten kalastusmatkailusta tehdään ympärivuotista yritystoimintaa.

Luonto- ja elämysmatkailua lähestytään päivillä laajasti. Aihetta käsitellään sisältä ulos ja ulkoa sisään. Kuullaan kertomuksia elämää suuremmista ja yksinkertaisista, pienemmistä elämyksistä, missä jonkun arki voi olla toisen elämys.

Luontomatkailu, elämysmatkailu, kalastusmatkailu, matkailuyrittäjyys, matkailun tutkimus, luontoelämys

Kala- ja riistaraportteja 332

951-776-469-3

1238-3325

37 s.

Suomi

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
PL 6
00721 HelsinkiRiista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
PL 6
00721 Helsinki

Puh. 020 575 11 Faksi 020 575 201

Puh. 020 575 11 Faksi 020 575 201

Luontomatkailupäivät

16. - 17.11.2004, Tampere

Tampere-talon Pieni sali, Yliopistonkatu 55

10:00 – 12:00 Ilmoittautuminen

Tiistai 16.11.2004

12:00 Luontomatkailupäivien avaus Tutkimusjohtaja Juhani Kettunen, RKTL

1. Sessio Luontosuhde ja elämys pj tutkimusjohtaja Eero Helle

12:10 Luontomatkailuelämykset voimanlähteenä -
mihin elämyksiä tarvitaan Virallinen seikkailija Veikka Gustafsson,
Seikkailu Oy

13:40 *Tauko*

14:20 Mielen luonto Psykologi Kirsi Salonen,
Psykologipalvelu Hyvän Mielen Tila

15:00 Luonto yritysympäristönä vai hiljentymisen
välineenä Isä Mitro, Helsingin ortodoksinen
seurakunta

15:30 *Tauko*

2. Sessio Luontomatkailutuotteet ja markkinointi pj tutkija Ari Leskelä

16:00 Ammattimaisuus kilpailuetuna Toimitusjohtaja Anne Mikkola,
Oulu Tours Group Oy

16:30 - 17:00 Luonnon tuotteistamisen vaikeus Apajaneuvos Ari Paataja, Apajamatkat

Klo 18:30 *Tampereen kaupungin vastaanotto*

Klo 20:30 *Konferenssi-illallinen*

Keskiviikko 17.11.2004

3. Sessio	Luontomatkailuyrittäjyys	pj vesiviljelyjohtaja Unto Eskelinen
9:00	Luontoelämys valkokankaalla	Luontokuvaaja Martti Rikkonen
9:30	Eri luontokohteita, eri lajeja, eri konsepteja. Matkailuyrittäjät kertovat.	Timo Matinlassi, Simon Kalastusmatkat Oy Armi Palonoja, Joiku-Kotsamo Safarit Kai Pihlström, Kaikuva Oy Juha Happonen, Kalastusohjelmalvelut Juha Happonen
10:30	<i>Tauko</i>	
11:00	Yksin mutta yhdessä luontomatkailun toimialalla	Toimitusjohtaja Henrik Karvonen, Ruka Safaris Oy
11:40	Villin Pohjolan muutosten vuodet	Johtaja Jyrki Tolonen, Villi Pohjola
12:00	<i>Lounastauko</i>	
4. Sessio	Luontomatkailu tulevaisuudessa	pj tutkija Asmo Honkanen
13:30	Kestävän luontomatkailun ainekset suojelualueilla	Erikoissuunnittelija Joel Erkkonen, Metsähallitus
14:00	Matkailun megatrendeistä	Tutkija Jukka Laitinen, Åbo Akademi, IAMSR
14:30	Luontomatkailun tutkimusohjelma valmisteilla	Professori Sirpa Kurppa, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
15:00	Luontomatkailupäivien päätös	Tutkimusjohtaja Juhani Kettunen RKTL

Luontomatkailupäiviä ovat olleet suunnittelemassa myös Kalatalouden Keskusliitto, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus ja Oulun yliopisto.

Sisällys

TAMPEREEN KAUPUNGIN TERVEHDYS LUONTOMATKAILUPÄIVILLE	1
<i>Jarmo Rantanen</i>	
LUONTOMATKAILU - ALKU UUDELLE VAI RÄMETTYVÄN SYRJÄSEUDUN SYMBOLI	2
<i>Juhani Kettunen</i>	
MIELLEN LUONTO / EKO- JA YMPÄRISTÖPSYKOLOGINEN NÄKÖKULMA IHMISMIELEEN4	
<i>Kirsi Salonen</i>	
AMMATTIMAIJUUS KILPAILUETUNA.....	8
<i>Anne Mikkola</i>	
LUONNON TUOTTEISTAMISEN VAIKEUS KALASTUSMATKAILUSSA	11
<i>Ari Paataja</i>	
LUONTOKUVAAJA MARTTI RIKKONEN	14
SIMON KALASTUSMATKAT OY	15
<i>Timo Matinlassi</i>	
OHJELMAPALVELU JOIKU-KOTSAMO	16
<i>Armi Palonoja</i>	
KAIKUVA OY	18
<i>Kai Pihlström</i>	
KALASTUSOHJELMAPALVELUT JUHA HAPPONEN	19
YKSIN MUTTA YHDESSÄ LUONTOMATKAILUN TOIMIALALLA.....	21
<i>Henrik Karvonen</i>	
VILLIN POHJOLAN MUUTOSTEN VUODET.....	23
<i>Jyrki Tolonen</i>	
KESTÄVÄN LUONTOMATKAILUN AINEKSET SUOJELUALUEILLA.....	26
<i>Joel Erkkonen</i>	
MATKAILUN MEGATRENDEISTÄ	30
<i>Jukka Laitinen</i>	
LUONTOMATKAILUN TUTKIMUSOHJELMA VALMISTEILLA	33
<i>Sirpa Kurppa</i>	

Tampereen kaupungin tervehdys Luontomatkailupäiville

Kaupunginjohtaja Jarmo Rantanen

Tampereen kaupunki on nopeasti kasvava kaupunki, viime vuonna ylittyi 200 000 asukkaan raja. Tampereen seudulla asuu jo yli 310 000 asukasta ja kasvun on ennustettu yhä jatkuvan. Tampereen vetovoimaisuuteen vaikuttavat varmasti monet tekijät, mm. kaupungin maine hyvänä koulutus-, harrastus- ja kulttuurikaupunkina.

Keväällä julkaistussa Taloustutkimuksen tekemässä Muuttohalukkuus 2004 -tutkimuksessa Tampere oli imagoltaan paras asuinpaikka Suomessa. Tässä tutkimuksessa kaupunki sai parhaat arviot niin sijainnista, harrastusmahdollisuuksista kuin kunnallisista palveluista.

Tampere on myös suosittu matkailukaupunki. Viime vuonna Tampereella oli yöpymisiä n. 650 000, voidaan kuitenkin arvioida, että kaiken kaikkiaan kaupungissa vieraili noin kaksi miljoonaa vierailijaa. Tampereen kaupunkiseudun ja Pirkanmaan kärkituotteiden matkailustrategian 2002-2006 mukaan Tampereen vahvuutena matkailun saralla ovat majoitus- ja ravitsemispalveluiden laatutaso, saavutettavuus julkisilla kulkuneuvoilla, tapahtumien riittävyys ja monipuolisuus sekä hyvät sisäiset liikenneyhteydet.

Lisäksi matkailustrategia pitää järvi- ja luontomatkailua yhtenä tärkeimmistä matkailun tuoteryhmistä ja ennustaa Pirkanmaalle lisääntyvää harraste-, elämys- ja liikuntamatkailutoimintaa nykyisten perhe- ja kulttuuri- ja kongressimatkailun ohella.

Tampereen kaupungin puolesta minulla on ilo toivottaa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen järjestämien Luontomatkailupäivien osanottajat tervetulleiksi Tampereelle ja Tampere-taloon. Toivon, että tapahtuma on antoisa ja elämyksellinen.

Luontomatkailu - Alku uudelle vai rämettyvän syrjäseudun symboli

Tutkimusjohtaja Juhani Kettunen

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Miksi luontomatkailu puhuttaa?

Maaseutu käy läpi suurta murrosta. Globalisaatio ajaa perinteisiä maaseutuelinkeinoja Suomesta maihin, joissa tuotantokustannukset ovat alhaisimmat. Kilpailu keskittää ja kasvattaa tuotantoyksiköitä myös kotimaassa. Samaan aikaan kuluttajien vapaa-aika lisääntyy ja maailmassa on yhä enemmän ihmisiä, jotka matkustavat paljon ja hakevat reissuiltaan ennen kokemattomia elämyksiä. Myös Suomessa ollaan ja Suomeen tullaan elämysostoksille. Lapin joulumatkailun arvellaan kasvavan tänä vuonna jopa 30 ja lasketteluturisminkin 10 prosentilla edellisvuodesta. Maaseutupolitiikan ohjelmat ennustavat matkailusta maaseudun pelastajaa ja kirvesmiehet rakentavat pohjoisen lentokentille tuhansien neliöiden pukukoppeja, joissa britit ja espanjalaiset voivat ahtaa itsensä pilkkihaalareihin. Useimmiten he ovat tulleet luontomatkalle - luultavasti noin 7 tunniksi.

Miksi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos pohtii luontomatkailua?

Ammattikalastus ja poronhoito elävät muiden maaseutuelinkeinojen tapaan suurta murroskautta. Vanhat elinkeinot tehostuvat ja tarvitsevat vain murto-osan aiemmasta työvoimasta. Toisaalta mm. luontomatkailussa suuri osa vanhasta "kalustosta" voidaan ottaa uudelleen tuotantoon. Perusinvestoinnit ovat kunnossa, vain asiakkaat ja toimiala ovat uusia. Niinpä mm. poronhoitajat näkevät uuden tyyppisessä monialayrittäjyydessä ja mm. matkailussa mahdollisuuden jatkaa porotaloudessa. Saaristolainen toimintatapa on aina perustunut monialaiseen toimintaan. Luontomatkailu sopii kulttuuriin suhteellisen kivuttomasti. Toisaalta luontomatkailu tarjoaa myös uudennaisia yhteiskunnallisia haasteita. On ainakin heikkoja merkkejä siitä, että kalastajat, metsästäjät ja poronhoitajat kokevat luontomatkailun kiusana sekä yhteiskunnalle että omalle toiminnalleen. Akuutti esimerkki tästä on karhumatkailu, jonka väitetään totuttavan eläimet liiaksi ihmiseen ja tekevän niistä ongelman muille maaseudun toimintoille. Kun luontomatkailu laajenee, myös mainittujen konfliktien mahdollisuus kasvaa. Luontomatkailuyrittäjät ovatkin kahden haasteen välissä: heidän pitäisi saada ihmiset maksamaan aiemmin ilmaisista elämyksistä ja samaan aikaan sopeuttaa toimintansa muiden käyttömuotojen paineessa.

Mitä luontomatkailu sitten on ?

Käsityksemme luontomatkailusta vaihtelevat arvojemme mukaan. Näillä luontomatkailupäivillä me määrittelemme luontomatkailun sellaiseksi matkailun osa-alueeksi, joka perustuu luonnon vetovoimaan. Niinpä pidämme luontomatkailuna yhtä hyvin moottorikelkkailua maastossa kuin ekomatkailua Belizessä. Väljä määritelmämme toimii kokemuksemme mukaan hyvin lähes kaikissa tapauksissa. Ristiriitaan olemme sen kanssa joutuneet ainoastaan alppihiihdon kanssa. Se kun perustuu kovin vahvasti maan vetovoimaan.

Yhteispeli

Luontomatkailua pohtiessamme olemme tutkimuslaitoksessa koko ajan törmänneet muutokseen ja siihen, että suurimmat mahdollisuudet ovat entisten sektorien reunoilla. Kun esimerkiksi porotaloudessa ja kalastuksessa perinteisesti on pyritty maksimoimaan lihantuottoa ja saalista kahdella toisistaan riippumattomalla sektorilla, menestyy luontomatkailuelinkeino paljon pienemmillä biomassoilla ja etua on siitäkin, jos sektorit toimivat yhdessä.

Lopuksi

Elinkeinoelämän valtuuskunta julkaisi noin kuukausi sitten Tapani Ruokasen kokoaman raportin nimellä: Menestyksen eväät, tiekartta tulevaisuuteen. Raportin sivulla 28 on mielenkiintoinen nelikenttä, jossa luontomatkailu esiintyy erikoisessa seurassa. Yhtenä Suomen skenaariona on "Euroopan syrjäseutu" Suomi, jossa hyvinvointivaltio rappeutuu, väestö ikääntyy ja alkoholisoituu, teollinen tuotanto on siirtynyt muualle, ympäristöarvoja kunnioitetaan yksipuolisesti. Ainoana elinkeinona toimii turismi, Suomi on "viimeinen erämaa". Evan mielestä luontomatkailu on viimeinen oljenkorsi. Luultavasta se on myös yksi ensimmäisistä.

Mielen luonto / Eko- ja ympäristöpsykologinen näkökulma ihmismieleen

Psykologi Kirsi Salonen

Psykologipalvelu Hyvän Mielen Tila

Nykyisin vallalla olevat psykologiset koulukunnat tutkivat ihmistä varsin dikotomisesti:

KOGNITIIVINEN PSYKOLOGIA

ELÄMYS

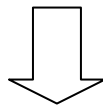
EMOOTIOT

KOKEMUS

AJATTELU

TIEDON KÄSITTELY

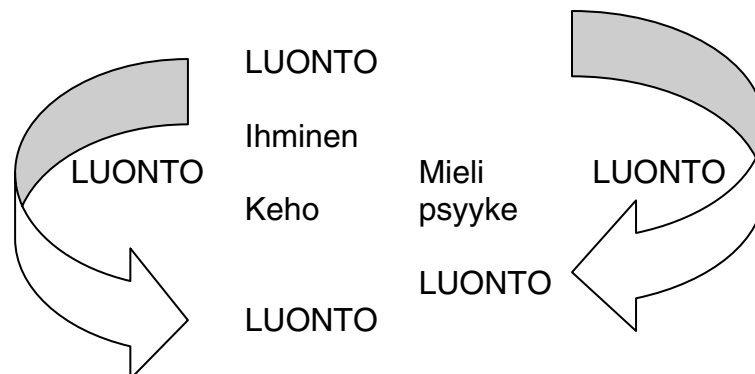
JÄRKI/RATIONAALISUUS

Pohjalla on mekanistinen maailmankuva

Keho	Mieli/Psyyke
Ihminen	luonto
Mieli	luonto

Eko- ja ympäristöpsykologinen näkökulma yhdistää:

Yhteys ihmisen ja luonnon välillä

Vaikka kognitiivinen psykologia käsittelee pääasiassa yksilöä, on hän aina osana jotain ympäristöä, joka vaikuttaa psyykeen toimintoihin. Ympäristöpsykologisen näkemyksen mukaan tilanteiden kautta ihminen on yhteydessä ympäristöön.

Rauhala käyttää tästä termiä *situationalisuus*. Hänen mukaansa ihmisen olemus todentuu kolmessa perusmuodossa: *kehollisuutena* (olemassaolo orgaanisena tapahtumisena), *tajunnallisuutena* (olemassaolo erilaisina psyykkis-henkisinä laatuina) ja *suhteina todellisuuteen* (situationaalisuutena). Erityisesti suhde ympäristöön eli *situationaalisuus* on eko- ja ympäristöpsykologian näkökulmasta tärkeä. Kehollisuus ja tajunta (kognitiivisuus, emootiot, sosiaaliset taidot) edellyttävät ympäristöä. Ihminen tulee olemassaolevaksi ympäristönsä ehdoilla. Se, mitä ympäristössä on, on tavalla tai toisella myös kehossa ja mielessä, ja kääntäen, kaikki ympäristön muutokset ovat puuttumista ihmisen orgaanis-tajunnallisen olemassaolon ehtoihin. (esim. Rauhala 1977, 1989) Tähän näkemykseen sisältyy myös se käsitys, että ”ihminen ei lopu nahkaansa”. Tutkimusten mukaan aivosähkökäyrät voidaan mitata pään ulkopuoleltakin. Ainoastaan tietoisuus loppuu tietoisuuteen, ei psyyke. Vaikka nämä tulokset ovat todellisia, ne ovat kuitenkin abstraktioita. (Korpela, 1995)

Ympäristöpsykologien tutkimusten mukaan luontoympäristöllä on ihmiseen myönteinen vaikutus. Tutkimukset ovat osoittaneet, että vaikutukset ovat erittäin nopeita, ne syntyvät aivoissamme ilman tietoista ajattelua ja vaikutukset välittyvät kokonaisvaltaisesti fyysiseen sekä psyykkiseen hyvinvointiimme. Näitä tuloksia tukemaan on ympäristöpsykologiassa virinnyt evolutionaarinen näkemys, jonka mukaan ihmisen taipumus voida hyvin luontoympäristössä on evoluution kannalta ollut välttämätön. Lajin kehityksessä on syntynyt nopea automaattinen tapa, joka on lajin säilymisen sekä yksilön kannalta ollut tarpeellista. Tämän näkemyksen mukaan savannit ja niiden tyyppiset ympäristöt, joista ihmislaji on saanut alkunsa, ovat siitä syystä tutkimusten mukaan mieluisimpia ympäristöjä. Tämä selittäisi sen, miksi kaupungissa ihmisillä on pieni stressi koko ajan olemassa, mutta ovat kuitenkin oppimisen kautta sopeutuneet. Lievä stressi kuitenkin kumuloituu pitkällä aikavälillä ja aiheuttaa sairauksia. (Korpela, 1993)

Havaintopsykologiassa on viimeaikoina tehty tutkimuksia, jossa tutkittu emootioiden vaikutusta havaitsemiseen. Nämä tutkimukset osoittavat, että luontoympäristön myönteinen vaikutus heijastelee myös tapaamme havainnoida. Jari Hietanen & kumpp. tutkimukset osoittavat, että koehenkilöt ovat alttiimpia havaitsemaan iloisia kasvonpiirteitä, kun he ovat nähneet luontokuvia hetkeä aikaisemmin. Mikäli koehenkilölle oli näytetty kaupunkikuvaa, hän tunnisti nopeammin vihaisen kasvonilmeen. Reaktio tapahtui hyvin nopeasti eli ennen kuin mitään tietoista ajattelua oli ehtinyt aivoissa tapahtumaan. Tämä kertoo sen, että koehenkilön ei tarvitse olla myönteisesti luontoon asennoitunut, reaktio on myönteinen joka tapauksessa.

Luontosuhdetutkimuksessa tutkitaan usein ihmisen luontoon kohdistaman toiminnan perusteluja ja moraalista oikeutusta (Pietarinen, 1992; Haapala & Oksanen, 2000) tai luontoherkkyyttä (Wahlström, 1997). Tämä on kuitenkin työntänyt taka-alalle ainakin kaksi merkittävää luontosuhteen ulottuvuutta: ihmisen kehollisuuden sekä ihmisen toiminnan. Luontosuhde tulee herkästi käsitettyä turhan suppeasti - lähinnä luontoasenteen tai ympäristöherkkyyden kautta- ja tämä voi haitata koko ihmisen ja muun luonnon välisen suhteen ymmärtämistä. (Willamo, 2004).

Ihmisen kehollisuuden tai biologisuuden puuttuminen voi luontosuhdekeskustelussa johtaa ihmisen tarkasteluun ”ilman suolistoa ja hapentarvetta”. On puhuttu jopa puuttuvasta tai katkenneesta luontosuhteesta. (Willamo, 2004). Se fakta, että kukaan meistä ei eläisi hetkeäkään ilman happea ja kaurapuuroa, on hyvin tärkeä lähtökohta luontosuhteemme hahmottamisessa. Se sitoo meidät tiukasti ja peruuttamattomasti osaksi luontoa. (Haila, 1990)

Ekopsykologisen näkemyksen mukaan rajojen asettaminen psyykeen, mielen, kehon, ihmisen ja luonnon välillä tuottaa hankaluuksia. Rajat eristävät ja tekevät luontoyhteyskokemuksen vaikeammaksi tai mahdottomaksi. Psyyke on erottamaton osa luontoa, ihmisen luontoa ja maapalloa. Tämän yhteyden myönteinen kokeminen on ekopsykologien mukaan eheyttävää ja parantavaa. Negatiivinen rajattomuuden kokemus on monissa psyykeen häiriöissä ominaista. Tällöin rajattomuuden kokemukseen liittyy pirstaleisuus, kaoottisuus, hajoamisen tunne, kontrollin menetys jne. Myönteinen luontoyhteyden kokemus, johon toisaalta liittyy myös liittyminen, sulautuminen ja yhteys toiseen (luontoon), toimii hoitavana ja eheyttävänä.

Elvyttävä luontokokemus

Luontokokemuksen myönteistä vaikutusta ihmiselle kutsutaan elpymiseksi. Alan tutkimuksissa painottuu kaksi elpymisen tarkastelutapaa. Toisaalta puhutaan tarkkaavuuden elpymisestä, jolloin henkilö palautuu uupumuksesta tarkkaavuutta vaativan tehtävän jälkeen (Kaplan & Kaplan, 1989). Toisaalta puhutaan stressistä elpymisestä, jolloin henkilö palautuu uhkaavasta tai ylikuormittavasta tilanteesta niin fysiologisesti, psyykkisesti kuin toiminnallisestikin (Ulrich ym. 1991). Tällöin voidaan tapahtumaa kutsua myös psyykkiseksi itsesäätelyksi. Psyykkinen itsesäätely on kuitenkin tietoisempi tapa säilyttää psyykkinen tasapaino. Elvyttävä kokemus voi syntyä myös tahdosta riippumatta eikä sitä välttämättä edes heti huomaa.

Elvyttävällä ympäristöllä tarkoitetaan paikkoja, joissa on mahdollista vapautua stressistä ja ladata akkuja. Erityisesti sellaisten tilanteiden jälkeen, joissa tiedon käsittelykapasiteettimme on koetuksella, kuten arjen stressaavissa tilanteissa aistien ylikuormituessa ja jatkuvan tarkkaavaisuuden ylläpidon uuvuttamana, kaipaamme tilannetta korjaavia kokemuksia. Elvyttävään ympäristöön hakeutuminen on eräs tapa palauttaa mielen tasapainoa.

Elvyttävyyttutkimus on osoittanut:

- luonnonympäristöillä on erityisen voimakas elvyttävä vaikutus
- tämä vaikutus syntyy hyvin nopeasti
- elvyttävät elementit eivät välttämättä ole dramaattisia
- paikassa olemisen lisäksi pelkkä näkymäkin sinne voi riittää elvyttävään vaikutukseen
- elvyttävä elämys voi syntyä tahdosta riippumatta
- elvyttävää vaikutusta ei välttämättä heti huomaa

Elvyttävän kokemuksen sisältöä tutkivat ensimmäisinä Rachel ja Stephen Kaplan 1970-luvulla Yhdysvalloissa. Heidän tutkittavat vaelsivat erämaa-alueen läpi ja täyttivät kyselylomakkeita ennen retkeä, retken aikana ja heti sen jälkeen ja kotiin palattuaan. Tulosten perusteella elvyttävälle kokemuksille oli tyypillistä seuraavat seikat: paikassa syntyvä lumoutuminen, arkipäivästä irtautuminen, paikan tai maiseman ulottuvaisuuden ja yhtenäisyyden tuntu sekä ympäristön sopivuus itselle.

Lumoutuminen on tarkkaavuuden tahatonta kiinnittymistä johonkin ympäristön kiinnostavaan ja innostavaan kohteeseen. Sitä voidaan toisin sanoen kutsua tajunnantilaksi, joka voidaan saavuttaa myös meditaation, rentoutumisen tai hypnoosin avulla (transsi tai flow). Tämä voi olla näkymä, johon uppoudutaan niin, että koko muu maailma tuntuu katoavan ja jopa oma itse myönteisellä tavalla unohtuu.

Arkipäivästä irtautuminen tarkoittaa arjen kiireistä ja vaatimuksista poispääsemistä sekä kaikenlaisen huolehtimisen lakkaamista. Tämä tunnetila mahdollistaa totutuista

rooleista ja liian kuormittavista odotuksista irtautumisen, jolloin omana itsenä olemisen kokemus mahdollistuu.

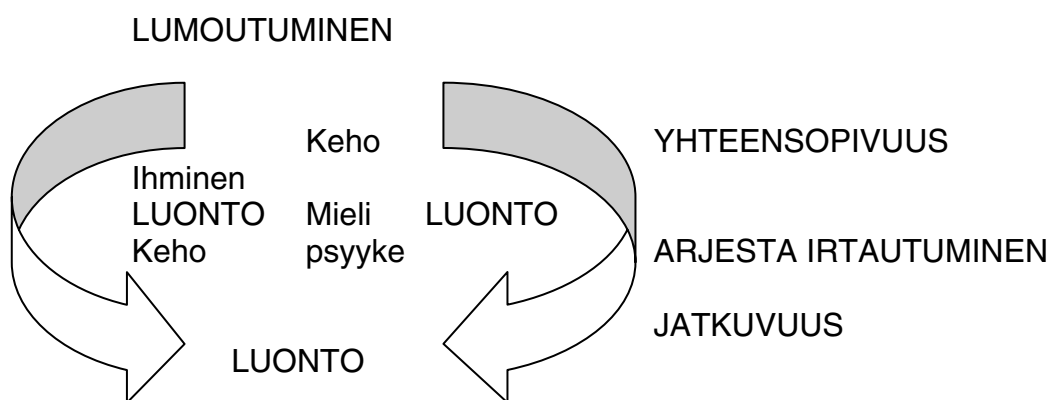
Kun ihmiset sanovat menevänsä 'kokonaan toiseen maailmaan', he viittaavat paikkaan, joka tuntuu muodostavan oman maailmansa. Paikka voi olla hyvin lähelläkin, mutta se tarjoaa mielelle mahdollisuuden vaeltaa. Toisaalta se antaa myös mahdollisuuden myönteiselle rajattomuuden kokemukselle. Länsimaisen mielenterveyden yhtenä tärkeänä kriteerinä on pidetty tunnetta omista rajoista. Luontokokemuksen **jatkuvuuden ja yhteyden kokemus** tarjoaakin myönteisen kokemuksen olla yhtä paikan kanssa. Paikan ja henkilön rajat myönteisellä tavalla katoavat ja sulautuminen paikkaan mahdollistuu. Paikan hyvää tekevä vaikutus tulee osaksi itseä.

Parhaimmillaan terapeutisessa merkityksessä ihminen saa myönteisen kokemuksen olla yhteydessä johonkin menettämättä kontrolliaan tai kokemusta itsestään.

Yhteensopivuuden kokemus on osa elvyttävyyttä. Yhteensopivuus määrittyy henkilön päämäärien ja ympäristön vaatimusten väliseksi tasapainoksi. Tämä tarkoittaa yhteensopivuutta omien henkilökohtaisten ominaisuuksien kanssa. Kun ihmisen tavoitteet ja tunne itsestä vaikuttaa olevan yhtä ympäristön kanssa, syntyy tunne ympäristön sopivuudesta itselle. Ihmisen odotukset ja tavoitteet ovat yhdensuuntaisia ympäristön kanssa, mahdollistaa tämä ykseyden tunteen paikan kanssa. Se voi virittää ihmistä mietiskelevään mielentilaan. (Kaplan & Kaplan, 1989) Tällaisessa mielentilassa uusien ajattelutapojen ja ratkaisumallien syntyminen mielessä mahdollistuu.

Kehittämässäni ekopsykologisten menetelmien yhteydessä käytän käsitettä "omana itsenä olemisen kokemus". Tämä kokemus tarkoittaa tiettyä minuuden kokemusta osana ympäristöään, jossa aitous ja syvälinen tunne itsestä ovat läsnä ilman negatiivisesti vaikuttavia sosiaalisia odotuksia. Hyvälle itsetunnolle eli myönteiselle minäkuvalle on tärkeätä riittävyden kokemus eli "omana itsenä olemisen kokemus". NLP:ssä (Neuro –linguistic programming) tästä kokemuksesta käytetään käsitettä ydintilakokemus ja se kuvaillaan seuraavasti: "Tila on "vain olemista", vain rauhaa, kauneutta, "yhteyttä koko maailmankaikkeuteen". "Ydintilassa ei ole subjektia eikä objektia, eikä tekijää eikä tekemisen kohdetta, se on olemista.

Elvyttävä luontokokemus/ "Omana itsenä olemisen kokemus":

Ammattimaisuus kilpailuetuna

Toimitusjohtaja, Anne Mikkola
Oulu Tours Group Oy

Palveluasenteesta

Ammattimaisuus – osaamisen laatu on keskeinen menestystekijä matkailualan palveluita tuottavien yritysten tulevaisuuskuvia arvioitaessa. Asiakkaiden laatu-tietoisuus ja odotukset ovat kasvaneet viime vuosina merkittävästi. Enää ei riitä, että tehdään hiukan sinne päin ja ”fiilispohjalta”. Palvelun pitää olla sen näköistä, että siitä on havaittavissa tarkkaan harkittu ja hiottu kokonaisuus. Palvelun pitää olla tuote. Asiakkaalle pitää kyetä tuottamaan hyvä mieli ja positiivinen kokemus, elämys, kuten on tapana sanoa.

Ammattimaisuus on toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Omasta, ehkä arkisestakin työstä, pitäisi pystyä erottamaan ne keskeiset tekijät, jotka muodostavat palvelukokonaisuudesta eli tuotteesta prosessin. Hahmottamalla tuote prosessinomaisesti on helpompi miettiä mitkä erityiset kohdat kulloinkin toimivat ja mitkä taas vaativat kehittämistä. Ja se mikä toimii minun mielestä, ei aina toimi asiakkaan näkökulmasta. Asiakas ja hänen mielipiteensä ratkaisevat.

Ammattimaisesti toimivassa yrityksessä on motivoitunut ja osaava henkilökunta. Henkilökunta on kiinnostunut asiakkaiden viihtymisestä ja huolehtii kaikella tavoin myös heidän turvallisuudestaan.

Ammattimaisuus edellyttää myös riittävää infrastruktuurin tasoa, puitteiden ja varusteiden pitää olla kunnossa. Asiakkaat huomaavat ja huomauttavat heti jos ollaan retuperällä näissä asioissa. Myös teknologian tarkoituksenmukainen hyödyntäminen on osa osaamisen laatua. On helpompi hoitaa asiakassuhteita teknologiaa hyödyntäen.

Verkottuminen on myös yksi ammattimaisuuden merkki, kukaan ei tänä päivänä pärjää yritysmaailmassa yksin toimimalla. Varsinkin vaativalla matkailualalla on suuri merkitys sillä minkälaiset yhteistyökumppanit ja verkosto on ympärillä. Verkoston avulla voi pienikin toimija menestyä ja saavuttaa tavoitteensa ja kehittyä nopeasti.

Toimimalla ammattimaisesti saavutetaan parempi asiakastyytyväisyys, vähemmän reklamaatioita, ajankäyttö on tehokkaampaa. Kannattavuus on parempi ja kilpailukykyäkin se lisää.

Omasta kokemuksesta ammattimaisuuden kehittämisessä

Ammattimaisuuden merkityksen ymmärtäminen ja sisäistäminen on edennyt oman yritystoiminnan kohdalla hyvin vaihteittain, onnistumisten ja erehdysten kautta. Keskeistä on ollut asioiden tiedostaminen, mitkä osa-alueet ovat kunnossa, mihin ovat asiakkaamme erityisen tyytyväisiä ja mitkä ovat taas niitä kohtia joissa on kehitettävää tai joissa epäonnistumme toistuvasti.

Asiakkailta tullutta palautetta on pitänyt opetella kuuntelemaan herkällä korvalla. Kaikki palaute on kullanarvoista, sen avulla on helpompi havaita tuotteen toimivuus kuin pelkän oman uskomuksen avulla. Sekin on tullut usein esille, että se mikä on omasta mielestä toimiva tuote, ei miellytäkään välttämättä asiakasta. Parhaat tuotteet ovat syntyneet yleensä asiakkaan omasta ideasta ja tarpeesta. Jokin pieni asiakkaan lausuma kommentti on synnyttänyt tuotteen, jolla on yllättäen ollut kysyntää muidenkin asiakkaiden parissa.

Myös henkilökunnan oma kokemus tuotteen toimivuutta mitattaessa on tärkeä mittari lopputuotetta kehitettäessä. Usein varsinkin uudet henkilöt tai harjoittelijat huomaavat sellaisia asioita, jotka jäävät vakituisilta helpommin huomioimatta. Tuotteen kehittämisvaiheessa kannattaa käyttää useampia henkilöitä testaamassa, hakea mahdollisimman monenlaisilta taustoilta tulevilta henkilöiltä rehellistä palautetta.

Tavoitteita asetettaessa on ollut myös tärkeä määrittää lopputuotteen laatutaso, onko tuotteesta tulossa huipputuote vai onko tarkoitus tuottaa ”peruspalvelua” mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti. Meillä on myös kokemusta liian hyvin tehdystä tuotteesta. Aina ei kannata tavoitella erinomaista jos hyväkin riittää. Tarkoitan tällä lähinnä tuotteen sisältöä, etenkin niitä kohtia jotka vaikuttavat tuotteen hinnoitteluun. Laatutasoa määritettäessä on myös oltava käsitys siitä, mitä asiakkaat ovat valmiita maksamaan. Ei kannata uhrata voimavaroja sellaisen huipputuotteen tekemiseen jolla ei ole markkinoita, varsinkin jos tuote ei käy kaupaksi liian kovan hinnan vuoksi.

Kilpailuetua ammattimaisesti toimimalla saavutetaan varsinkin pitkällä tähtäimellä tarkasteltuna. Aina on markkinoilla ns. häiriötekijöitä, jotka yrittävät saavuttaa nopeita ”voittoja” esim. hinnoittelun avulla. Mutta jyvät erottuvat akanoista ennen pitkää, epäammattimaisesti hinnoiteltu tuote, jossa ei ole huomioitu kaikkia kuluja, on yleensä myös huono tuote, joka poistuu markkinoilta lyhyen ajan kuluessa. Tuotteen toimivuutta ja laatua arvostavat asiakkaat pysyvät kyllä uskollisina kunhan saavat rahoilleen vastinetta.

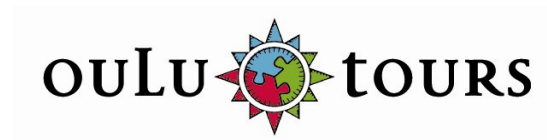
Asiakkaiden kokemuksesta ja palautteesta

Palautetta asiakkailta epäammattimaisesta toiminnasta tulee aina silloin tällöin meillekin asti. Varausten hallinta, tarjousten ja tilausvahvistusten tekeminen ovat asioita joihin asiakas alkuvaiheessa eniten kiinnittää huomiota. Niiden kautta syntyy ensivaikutelma, jolla asiakas joko vakuutetaan ammattimaisuudella tai sen puutteella. Tämän päivän asiakkaalla on kiire saada asiat etenemään, varauksen vahvistukset pitää saada samalla hetkellä kun asiakas on yhteydessä palvelun tarjoajaan, mielellään vielä netin kautta. Reaaliaikaisuus on varausten hallinnassa kaiken a ja o.

Tarjous- ja tilausvahvistus ovat tärkeitä ensivaikutelman antajia, ne toimivat käyntikortin tavoin, niiden perusteella asiakas tekee oman päätelmänsä yrityksen osaamisesta yhteydenoton jälkeen. Tarjous- ja tilausvahvistus ovat asiakkaalle asiakirjoja, joista on käytävä selville mahdollisimman yksiselitteisesti tarjotun tuotteen sisältö. Jos toistuvasti tulee asiakkailta samansuuntaisia tarkennusta vaativia kysymyksiä tarjouksen jättämisen jälkeen, on syytä miettiä, kuinka asia on esitetty, onko kenties hyvä miettiä hiukan toisenlaista ilmaisutapaa tai kirjoittaa asiat selvemmin ja tarkemmin.

Myös vaitiolovelvollisuus kahden tahon välillä sovitusta asiakassuhteesta on asia, joka on monelle yritykselle hyvin tärkeä. Ammattimaisesti toimiva yritys tai yhteisö ei levittele toisen tahon kanssa sopimia asioita kolmansille osapuolille. Tämän asian unohtamisesta voi seurata isoja menetyksiä.

Asiakkaat arvostavat ja huomaavat kyllä ammattimaisesti tuotetun palvelun ja tuotteen. Siihen ei tarvita mitään erityispanostusta, riittää kun tiedostaa tekemänsä työn jäljen ja osaa suhteuttaa sen asiakkaiden vaatimustasoon. Hyvin tehty tuote on helppo tunnistaa, ja hyvin tehtyä tuotetta on aina vara parantaa ja kehittää.

Myyntipalvelu:
Oulu Tours Group
Tel. 0201 334 888, Fax 0201 334 880
email:sales@oulutours.com
www.oulutours.com

Luonnon tuotteistamisen vaikeus kalastusmatkailussa

”Apajaneuvos” Ari Paataja

Apajamatkat

Vaikeudet luovat rajat, joiden puitteissa luontomatkailua harjoitetaan. Jos aikaa on, rajojen rikkominen koetaan haasteena ja kehitysmahdollisuutena, mutta punainen lanka ei saa hävitä tätä työtä tehdessä, vaan yrityksen perustoimintakuvio on pidettävä kristallinkirkkaana mielessä.

Terminologia

Kansainvälisesti "fishing trip" nimellä ymmärretään aktiivista vapakalastusta. Toivottavaa olisikin, että kalastusmatkailu -sanaa käytettäisiin Suomessa ainoastaan silloin, kun on kyse vapakalastuksesta. Verkkojen koenta tai nuotanvetonäytökset saattavat olla jollekin kohderyhmälle kovinkin viihteellistä luontomatkailua, mutta ei kansainvälistä kalastusmatkailua. Alalle on ehdottoman tärkeää, että tämä rajanveto pidetään kansainvälisellä tasolla jos ulkomaisista asiakkaista edes haaveillaan.

Markkinointi

Useimmat luontomatkailuyrittäjät yrittävät saada yrityksiä asiakkaikseen, sillä sieltä löytyy maksuvalmiutta aivan eri tavalla kuin yksityisiltä ihmisiltä. Kovat hinnat ovat karsineet yksityisasiakkaat jostain paikoista pois, mutta volyyymi löytyy kuitenkin kentältä. Eräs ratkaisu tähän on ryhmäkokojen kasvattaminen. Ryhmäkoon kasvaessa yksilöllinen palvelutaso laskee ja sitä myöten koko tuotteen taso. Kalastusmatkailussa ryhmäkokojen kasvattaminen onnistuu vain laatua laskemalla. Ratkaistavaksi siis jää halutaanko tehdä yksilöllistä palvelua korostava laadukas ja hinnakas huipputuote vai myydä matkoja massoille. Ryhmäkoon kasvattaminen ilman että tuotteen laatu laskee on eräs kalastusmatkailun kasvusolmuista.

Tuotteistaminen

Kaikki haluavat: isoja kaloja kirkkaista rauhallisista vesistä. Mutta Suomen luonto tarjoaa pienten kalojen kalastamista sameahkoista vesistä. Ja mausteina vielä hyttysiä tai kylmän ilman. Jos asiakas joutuu tästä kaikesta "hauskasta" maksamaan itsensä kipeäksi, täytyy vain ihmetellä miten asiakkaita silti riittää.

Jos kaikesta huolimatta joku haluaa lähteä kalastusmatkalle, kannattaa muistaa että asiakas ei maksa siitä mitä luonnolla on annettavaa, vaan siitä minkälaisen tuotteen matkailuyrittäjä tarjoaa. Kalastusmatkalla asiakas maksaa ammattitaidosta,

opastuksesta, käytössä olevasta kalustosta ja siitä että saa kalaa. Tämä ei ole alalla toimiville yrittäjille vaikeus, vaan kyse on vain liiketoiminnasta ja ammattitaidosta. Mutta monelle aloittelevalle yrittäjälle se on vaikeus, koska ammattitaitoa ei ole vielä tullut tarpeeksi. Tuote ei ole valmis.

Tuotteistetun kalastuspaketin tulee olla sellainen, että asiakas saalistakuulla saa pyydettyä luonnonkalaa. (Kirjolohi on kalastusmatkailun irvikuva eikä sovi laadukkaaseen imagoon. Luonnonkala on ehdoton ykkönen). Jos opas/matkailuyritys ei pysty takuuta antamaan, kyseessä ei ole alansa osaava yrittäjä tai sitten kalastusmatkailua harjoitetaan alueella, joka ei siihen sovellu.

Jos asiakkaan halutaan tulevan toistekin, saalista on saatava. Pelkkä eväiden syöminen, luonnosta nauttiminen tai kertomukset siitä, miten pari viikkoa sitten saatiin iso hauki, eivät kauaa elätä yritystä.

Tuotetta pystyy jatkuvasti parantamaan, ja siihen saadaan palaaville asiakkaille heidän kaipaamaansa "jotain uutta", esimerkiksi tarjoamalla uusia kalastustekniikoita tai -paikkoja asiakkaille. Asiakkaita on erilaisia ja niin tulee olla myös tarjottavia tuotteita.

Sesonkiluonteisuus

Vaikka kalastusmatkailua voidaan harjoittaa ympäri vuoden, sillä on selvät sesonkiajat. Etelässä sesonki on keväällä ja syksyllä ja pohjoisessa puolestaan kesällä. Sesonkiluonteisuudesta puolestaan aiheutuu kaluston tai kiinteistön alhainen käyttöaste ja sen myötä suuret kustannukset, jotka laskevat tulosta.

Pilkkiminen ei ole koskaan saavuttanut sellaista suosiota kuin vapakalastus. Toisaalta voidaan ottaa esimerkiksi Miljoonapilkki, joka on parhaana vuonna kerännyt yli 20 000 kalastajaa, mutta siinä luonto onkin tuotteistettu niin pitkälle, että sitä on vaikea kaiken muun hälinän seasta kokea. Silti tyypiesimerkkiä siitä, mikä on luontomatkailua ja mikä ei, ei ole olemassa.

Laaja talvikalastusmatkailu olisi varmasti jo olemassa, jos siihen olisi Suomessa luonnolliset edellytykset eli vesiä, mistä voisi todellakin saada isoja kaloja pilkkimällä.

Oppaiden koulutus ja osaamistaso

Erilaisia standardeja ja sertifikaatteja on olemassa oppaiden osaamisesta, mutta pääsääntöisesti oppaiden osaamistaso on tällä hetkellä vielä aivan lapsen kengissä. Ja miten muuten voisi ollakaan. Ala on varsin nuori. Itse olen toiminut rannikon kalastusmatkailun parissa vasta kahdeksan vuotta, ja olen silti yksi alan senioreista..

Miten sitten nostaa oppaiden osaamistasoa? Lyhyellä ajanjaksolla ei juuri mitenkään. Ongelmana on seikka, että oppaan tärkeintä osaamisen aluetta, vesiluonnon ja kalastusmuotojen tuntemista niin, että asiakkaalla on tuon tuostakin siima kireällä, ei voida opettaa kirjoista, vaan ne ovat pitkällisen harrastamisen tulosta. Oppaita voidaan toki kouluttaa, mutta se ei takaa kalastusosaamisen tuomaa asiakastyytyväisyyttä.

Kalastusmatkailun nimissä koulutetaan paljon ihmisiä, mutta vain murto-osa näistä onnistuu työllistämään itsensä. Ala onkin ylikuumentunut. Taustalla on oltava toimiva bisnesidea. Ei riitä että erilaisten tukiaisten myötä järjestetään eritasoista opetusta.

Jokamiehenoikeudet

Mahdollistaa luontomatkailun.

Lupaviidakko

Kalastusmatkailun lupapolitiikka vaihtelee paljon riippuen siitä, liikutaanko lohijoella, järvi- vai merialueilla.

Joki- ja järvialueiden matkailun kehittämisessä ei lähihistoria tunne sellaisia lupapoliittisia esteitä, mitkä olisivat olleet esteenä yritystoiminnan kehittämiseksi.

Sen sijaan merialueilla ei vuoteen 1997 saakka ollut yhtenäisiä laajoja alueita, missä yritystoiminta olisi ollut mahdollista. Tuona vuonna voimaan astunut viehekortti on mahdollistanut rannikon kalastusmatkailun syntymisen ja sen kehittämisen.

Nyt viehekorttia vastustavat tahot haluavat selvennystä siihen, onko kalamatkojen järjestäminen kalastuskilpailuihin rinnastettava järjestetty tilaisuus (Kall 8§). Käräjäoikeus on asian jo käsitellyt ja todennut, että käsitellyn tapauksen muotoisena se ei aiheuta vesialueen omistajalle sellaista häiriötä tai haittaa että yritystoiminta pitäisi kieltää. Asia on nyt hovioikeudessa. Jos päätös on kalastusmatkailun kehittämiseksi negatiivinen, merkitsee se suurta takaiskua viriämään ja verkostoitumaan lähteneelle rannikon kalastusmatkailulle.

Luonnonolosuhteet

Kalakantojen kestävyys. Kalastusmatkailuyrittäjälle kaikkein arvokkain kala on se, joka on vedessä. Jos kaikki ylös saadut kalat tapetaan, saattaa se vaikuttaa tulevaisuudessa saatavien kalojen pyyntikokoon ja sen myötä negatiivisesti koko tuotteen sisältöön. Näin etenkin silloin kun toimitaan toistuvasti suppealla vesialueella. Ratkaisu ongelmaan on valikoiva pyynti. Mikäli asiakas haluaa ottaa ruokakaloja mukaansa, nämä kalat valitaan keskikokoisista yksilöistä esimerkiksi 1-3 kilon hauista. Isot kalat vapautetaan jotta kalastuksen laatu pysyisi hyvänä.

Luontokuvaaja Martti Rikkinen

Luontokuvaaja Martti Rikkinen asuu Inarin Siggavuonossa. Lähellä toimii Siidan Saamelaismuseum ja Ylä-Lapin luontokeskus, jonne niillekin Rikkinen on toimittanut luontokuvatuotteitaan. Hän ottaa luontokuvia myös tilauksesta. Se ei ole luontokuvaajan ammattikunnassa kovin tavallista. Mosku-elokuvan tekijöille piti muun muassa tilauksesta filmata karhua, eikä karhuja ole niin vain tilattavissa.

Martti Rikkinen on kahdesti voittanut Vuoden Luontokuva -kilpailun, vuonna 1995 revontulikuvalla "Aurora borealis" ja vuonna 1997 kuvalla "Tunturikorvit". Rikkosta pidetään revontulikuvauksen mestarina, omasta mielestään hän on enemmänkin eläinkuvaaja ja varsinkin linnut ovat hänen lempiaiheitaan.

Arkistosta löytyy dioja ja tiedostoja laajalti pohjoisen Lapin eläimistä ja luonnosta. Erityisen maininnan eläimistä saavat metso, kotka sekä uhanalaiset naali, kiljuhanhi ja tunturipöllö, jotka ovat häviämässä Suomessa luonnosta. Muita tutuiksi ja kuvatuiksi tulleita eläimiä ovat mm. lapintiaiset, riekot, kiirunat, korvit, karhut, sopulit, metsäpeurat ja monet muut lajit, mitä Suomen Lappi tarjoaa. Eikä pidä unohtaa revontulikuvia, joita on kuvattu "Revontulet" -kirjaan.

Rikkosen ottamia luontokuvia on käytetty esitteissä, käyntikorteissa, kaupallisissa ja tiedottavissa julisteissa sekä lehdissä. Viiteen saamenkieliseen lastenkirjaan Rikkinen on toimittanut koko kuvituksen, kahtena vuotena kolmeen kansainväliseen Unicef-korttiin ja vielä naalia esittävä postimerkki on tehty hänen valokuviansa pohjalta. Muita tuotteita ovat multimediadiasarja ja usealle kielelle käännetty revontulikirja. Valokuvia voi käydä katsomassa netissä osoitteessa

www.geocities.com/rikkonen/

Martti Rikkinen
Kaamasentie 740
99870 INARI

016 - 672 112
040 - 728 4992

Simon Kalastusmatkat Oy

Timo Matinlassi

Simon Kalastusmatkat Oy järjestää asiakkailleen kalastuskokemuksia oikean ammattikalastajan mukana Kemin edustalla Perämerellä. Karsikon kalasatamassa pidetään aluksi informaatiotilaisuus kalastuksesta ja pyyntivälineistä, sekä tutustutaan nykyaikaiseen kalankäsittelyhalliin. Kalasatamasta lähdetään veneellä Halttarin saareen, jossa kauniilla luonnon muovaamalla luodolla sijaitsee "tukikohtamme". Lohenkalastusta on harjoitettu paikalla yli sadan vuoden ajan. Halttarissa ovat monet tunnetut suomalaiset ja ulkomaalaiset vierailleet ja nauttineet lohenkalastuksen tuomasta jännityksestä sekä kauniista suomalaisesta kesästä merellisessä hengessä.

Kalastusmatka lohiloukuille kokuveneissä näyttää, kuinka lohia ja siikoja saadaan loukuista ja asiakas voi halutessaan myös itse osallistua niiden pyytämiseen ja irrottamiseen verkoista. Kalastusmatkan jälkeen palataan Halttarin saareen, jossa valmistetaan itse pyydytyistä lohista maittava ateria kalastajien perinteisellä tavalla. Päätteeksi saunotaan ja uidaan. Retken voi räätälöidä tarpeen ja mielen mukaan muutenkin tutustumiseen Perämeren saaristoluontoon.

Kalastusmatkoja tehdään päivittäin kesäkuusta syyskuuhun. Asiakkaat on vakuutettu ja merenkulkuvarusteet kuuluvat hintaan. Myrskyn sattuessa matkaan voi tulla muutoksia.

Yhteystiedot

Simon kalastusmatkat Oy

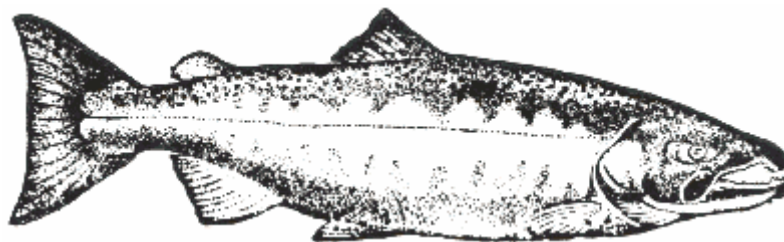
Siikatatie 2

95230 Maksniemi

Puh. 040-5481847 tai

016-273097, (273 449, 273 019)

kyosti.posti@simonkalastusmatkat.inet.fi

Ohjelmapalvelu Joiku-Kotsamo

Armi Palonoja

Yrityksemme **Ohjelmapalvelu Joiku-Kotsamo** on matkailun ohjelmapalveluyritys Saariselällä, Pohjois-Lapissa. Nykypäivänä järjestämme erilaisia retkiä porolla, kelkoilla, huskeilla. Pidämme Lapin-iltoja tilauksesta eri paikoissa Saariselällä. Järjestämme myös ruokailuja lämpimässä kelokodassa ja yöpymisiä erämaassa. Kesällä kuljemme retkillä metsässä ja melomme kanooteilla.

Tarjontamme on tänä päivänä hyvin monipuolinen

Asiakkaitamme ovat etupäässä yritysasiakkaat. Teemme heille valmiit ohjelmapaketit kentältä kentälle periaatteella. Vaikkapa koko viikoksi. Yleensä kuitenkin kolmeksi päiväksi.

Yrityksemme historiaa

Ajatus yritystoiminnasta lähti liikkeelle Lapin-illoista, joita pidin eri majapaikoissa Saariselällä. Pidin iltoja muun työn ohella, mutta tulo pysyi kuitenkin samana. Mietin mitä alkaisin tekemään ja päädyin oman yrityksen luomiseen. Ajattelin, että yritykseni tulisi järjestämään lapiniltoja eri paikoissa.

Ei ollut kovin helppoa saada aviomiestäni, *ammatti poromiestä*, uskomaan että matkailusta voisi saada leivän perheelle. Puhuminen tuotti kuitenkin tulosta ja miehenikin innostui asiasta. Hän halusikin siihen mukaan myös safaritoiminnan. Joiku-Kotsamo on toiminut nyt 14 vuotta ja työllistää koko perhettä. Meillä on neljä aikuista lasta.

Yritystoimintaa tänä päivänä

Talvella järjestämme poro, husky ja moottorikelkkasafareita. Husky-koiria meillä ei ole itsellä vaan ostamme palvelun.

Omasta takaa meillä on lähemmäs kolmekymmentä koulutettua ajoporoa. Niiden kanssa taajoo etupäässä vanhin poikamme.

Moottorikelkkoja asiakkaille yrityksellämme on kymmenen. Olemme järjestäneet kelkkasafarin jopa yli sadan henkilön ryhmälle, joten tarpeen vaatiessa lainaamme kelkkoja toisilta yrityksiltä. Meillä on Saariselällä hyvä yhteistyöhenki eri ohjelmapalveluyrityksien kanssa.

Pilkkisafarit ovat mielenkiintoisia kevättalvella.

Kesällä järjestämme melontaretkiä, patikointiretkiä, porotilavierailuja, kotaruokailuja, kalastusta (mm. Inarinjärvellä), käymme myös tutustumassa kultamaihin. Kesä on hiljaisempaa aikaa ohjelmapalvelupuolella, koska asiakkaat ovat vain yhden yön hotelleissa eivätkä osta palveluita. Meille jää aikaa tehdä huoltotöitä, esim. kelkkojen vuosihuollot, poron ruokien hankkimiset, polttopuiden teko sekä rakentamiset.

Ruska-aikaan viemme asiakkaita retkille luontoon ihastelemaan värejä ja kauneutta. Silloin yleensä kuljemme luonnossa patikoiden tai vaikkapa kanooteilla rauhallisesti meloen.

Saamelaisuus on myös mukana ohjelmissamme. Olemme saamelainen poromiesperhe ja meille sopiikin luontevasti Lapin ohjelmat, joita pidämme nykyisin omassa kodassa. Lapinohjelmassa kerromme saamelaisuudesta, poroista ja Lapin luonnosta. Asiakkaat voivat kuulla myös saamelaista joikua.

Itse olen henkilökohtaisesti kiinnostunut vaihtoehtohoidoista ja olen energiahoitaja. Shamanismihan on myös yksi energiahoitomuodoista. Siitä olen saanut idean alkaa järjestämään shamanistisia rumpurentoutuksia.

Järjestämme myös henkisiä tapahtumia.

Meillä on kolme kelokotaa, jossa voidaan viettää iltaa. Hukka kota, Joikun Kota ja Urupään kota.

Hukka kota on paikka, missä yövytään, kun ollaan useamman päivän kestäväällä safarilla. Siihen mahtuu yöpymään parikymmentä henkilöä. Sinne on saariselältä reilut 30 km matkaa jos ajetaan suorinta reittiä kelkoilla. Autoilla sinne tulee matkaa 50 km.

Kaksi muuta kotaa ovat 12 kilometrin päässä Saariselältä. **Joikun Kotaan** mahtuu 150 henkilöä ja se on kevätsezonkina päivisin myös kahvilana. Joikun Kodalle tulee yleiset hiihtoladut ja kelkkareitit. **Urupään kotaan** mahtuu 25 henkilöä.

Tervetuloa tutustumaan Saariselälle!

Yhteystiedot

Toimisto: Hotelli Riekonlinna, 99830 Saariselkä

Postiosoite: Ajokastie 12, 99690 Vuotso

Puh. 016-626217

Armi Palonoja 0400-138911

Timo Palonoja 0400-398935

Faksi 016-626216

joikukotsamo@saariselka.fi

www.saariselka.fi/joikukotsamo

Kaikuva Oy

Pääkoordinaattori Kai Pihlström

Olemme Etelä-Suomen vanhin laatupalkittu ohjelmapalvelu- ja luontomatkailuyritys, toiminnassa jo vuodesta 1993. Panostamme asiakkaiden parhaaksi kulttuuri- ja metsämatkailuun. Kokoukset, oheisohjelmat, promootiot, tuotelanseeraukset ja tapahtumat ovat erikoisalojamme.

Kaikuva Oy pähkinäkuoressa:

Johtava suomalaisen luonnon esittelijä ulkomaalaisryhmille yhdistettynä tinkimättömään asiakaspalveluun takaa onnistuneen tapahtuman luonnonolosuhteissa. Teambuilding yhdistettynä luontoon antaa tuloksen, mikä kantaa kauas! Erikokoisia täydellisiä varusteita pitkistä alusvaatteista untuvatakkeihin; kaikki mitä tarvitset luonnossa kulkiessasi. Varusteita on yli 100 henkilölle! Tule sellaisena kuin olet - me varustamme sinut onnistuneelle luontoretkelle lyhyeksi tai pidemmäksi aikaa! Olemme ottaneet kaiken huomioon - sinua ja asiakkaitasi ajatellen! Ei ole huonoa säätä on vain huonoja varusteita!

Oppaamme valitaan aina tilaisuuden luonteen mukaan, ja oppaat ovat pääsääntöisesti opetushallituksen erä- ja luonto-opastuskurssin käyneitä sekä maailman matkajia, seikkailijoita erämaista, vuorilta ympäri maailman Antarktikselta Afrikkaan. Luontotietous ja erätaidot yhdistettynä kevyeen seikkailuun antaa kuvan esi-isiemme oloista Suomen niemellä. Luotettavilla suhteillamme olemme löytäneet yli 40 erikoista kokouspaikkaa asiakkaillemme alle tunnin ajomatkan päässä Helsingistä. Omia kiinteitä toimipaikkoja meillä on kolme eri puolella Nuuksiota.

Ohjelmistossa on kymmenittäin luontoelämyksiä kuumailmapallosta avantouintiin, erikoisalueemme on lintu- ja luontokuvausretket.

Yhteistyökumppaneinamme:

IAF (Incentive Assosiation of Finland) jäsen vuodesta 1998

FCB (Finland Convention Bureau) jäsen vuodesta 2000

Sokos hotellit (Puhtipaketit etelässä)

Espoon Matkailu Oy:n osakas

Maakuntien parhaat laatupalkinto 1998

Kaikuva Oy, Kaislammentie 65, 02880 Veikkola

0400-707 897, 0208-311611

kaikuva@kaikuva.fi, www.kaikuva.fi

Kalastusohjelmapalvelut Juha Happonen

Kalastusohjelmapalvelut Juha Happonen palvelee teitä seuraavissa asioissa:

- Ohjatut kalastusreissut
- Liikuntaesteisten kalastusleirien suunnittelu ja opettajana toimiminen
- Kalastusaiheiset kurssit
- Opaskoulutus
- Kalastukseen liittyvät ohjelmapalvelut
- Kalastuskilpailutapahtumat
- Teemaseminaarit aiheesta
- Käytössänne on kymmenelle henkilölle soveltuva veto- ja heittouisteluvene

Happonen opastuskohteet

Sisävesiltämme löytyy puhtaat ja kalakannoiltaan monipuoliset kalastusvedet. Mahdollisuus on kalastaa istutettua tai luonnontaimenta koskipaikoilta ja muuta luonnonkalaa järvi ja lampikohteilta.

Kuusaankoski / Laukaa

Saaliskalat: Taimen, harjus, järvilohi (säyne, ahven ja kuha)

Vatianjärvi / Laukaa (vetouistelu / heittokalastus)

Saaliskalat: kuha, hauki, ahven ja (taimen)

Vilppulankoski / Vilppula

Saaliskalat: taimen, harjus, kirjolohi, säyne, ahven ja kuha

Paloselkä / Vilppula (vetouistelu)

Saaliskalat: kuha, ahven, hauki, toutain ja säyne

Käytössä on Merenkulkulaitoksen katsastamat venetyypit. Yrityksestämme löytyvät kaikki tarvittavat kalastusvälineet. Isoimmillekin, aina 100 hengen ryhmille. Ryhmän ihannekoko on uistelussa neljä henkilöä ja heittokalastuksessa kolme henkilöä. Heittokalustona on Shimanon avokelavavat ja -kelat. Vetouisteluvälineistö Penn -kelat ja Ugly Stick -vavat.

Muut palvelut sopimuksen mukaan

Lisätietoja ja tiedustelut:

Kalastusohjelmapalvelut Juha Happonen 0400 547 098, 044 362 2563

Lisätiedustelut: Mirva Happonen 050-3632115 tai 03-4716641

Sähköposti: j.happonen@jippii.fi

www.happonen.info

Yksin mutta yhdessä luontomatkailun toimialalla

Toimitusjohtaja Henrik Karvonen

Ruka Safaris Oy

Ruka Safaris Oy on perustettu vuonna 1988. Aluksi se toimi Kuusamossa suomalaisten suuryritysten edustusmajojen ohjelmantuottajana ja toiminnan pääpaino oli talvikaudella. Vuonna 1998 yrityksen toimintaa alettiin kehittää siten, että se ei enää ollut lvi- ja rakennustoimintaa harjoittavien omistajiensa sivuelinkeino, vaan siitä tuli täysin oma, tulosvastuullinen yksikkönsä. Samaan aikaan omistajaperheen nuorempi sukupolvi aloitti yrityksen johtamisen ja yrityskokoon nähden mittavien investointien tekemisen. Kesätoiminta aloitettiin vuonna 1999. Tänäpäin Ruka Safaris on matkailun monialayritys ja toimii ohjelmapalvelu-, majoitus- ja ravitsemusalalla.

Ruka Safaris Oy työllistää 18 työntekijää sekä toimii yhdessä 12 pääalihankkijayrityksen kanssa. Arvioimme, että liikevaihtomme tulevana talvikautena 2004 - 2005 on noin 1,8 miljoonaa euroa. Asiakkaamme tulevat pääosin Suomesta, mutta viime vuosien kehitys on johtanut ulkomaalaisten asiakkaiden määrän merkittävään kasvuun. Lähivuosina ulkomaalaisten asiakkaiden määrän arvioidaan kasvavan reilusti ohi suomalaisten asiakkaiden määrän. Suurimmat markkina-alueet tällä hetkellä ovat Hollanti ja Saksa. Merkittävänä osana toimintaa on yhteistyöverkosto.

Visiomme mukaan olemme huomenna kannattava, kansainvälinen, oman maan suosituin, ympärivuotisesti toimiva matkailun monialayritys.

Ruka toimintaympäristönä on monipuolinen, mutta samalla haastava. Kuusamossa Rukan alueella toimii 180 matkailuyritystä ja alueen matkailutulo vuonna 2001 oli 83 miljoonaa euroa. Yrityksistä 48 toimii erityisesti ohjelmapalvelualueella enemmän tai vähemmän luontomatkailun alueella. Ohjelmapalveluyrityksillä on tehokas yhteismarkkinointi, kattava reitistöjen ylläpitojärjestelmä, korkea sitoutuneisuuden aste moneen yhteiseen toimintaan, erityisesti tämä pätee luontomatkailuyrityksiin.

Luontomatkailun yritystoiminnan muodot

Yritystoiminta luontomatkailualueella jakautuu tyypillisesti erityiseen liikeideaan perustuviin yrityksiin ja monialayrityksiin. Lukumääräisesti suurin joukko on erikoistuneita yrityksiä, joiden liiketoiminta perustuu erikoisosaamiseen. Toiminnan volyyymi vaihtelee yrityksittäin melko paljon ja liikevaihto sen mukaisesti 10 tuhannesta eurosta miljoonaan vuodessa. Rukalla on esimerkiksi erikoistuneita porotiloja, huskytiloja, metsästystä tarjoavia yrityksiä, vuokraamoja, koskenlaskuyrityksiä, lintumatkailuyrityksiä, karhumatkailuyrityksiä ja eräleiripalveluita tarjoavia yrityksiä. Menestyvälle yritykselle on usein tyypillistä hyvä sijainti, hyvät myyntikanavat, tehokas toimintamalli ja alun perin omaperäinen liikeidea.

Monialayritykset ovat luonnollisesti kokoluokaltaan suurempia, liikevaihto 400 tuhannen ja 10 miljoonan euron välillä. Näillä yrityksillä on tyypillisesti omaa majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalvelutoimintaa ja ne voivat toimia usealla paikkakunnalla. Usein ne sijaitsevat keskeisellä paikalla, jossa on paljon luontaista

asiakasvirtaa. Toiminta on usein alkanut hyvällä liikeidealla ensimmäisenä sarjassaan. Myöhemmin on kehittynyt vahva oma myyntiorganisaatio ja käytössä ovat uusimmat tekniikat ja jakelukanavat. Alkuvaiheen raskaat investoinnit ovat auttaneet toiminnan laajentamisessa. Menestyvillä monialayrityksillä on usein avainasema tuotannollisessa ja myynnillisessä verkostossa.

Luontomatkailusta ja yhteistyöstä

Luontomatkailun yritystoiminta tässä esityksessä tarkoittaa samaa kuin matkailun ohjelmajärjestelytoimintaan liittyvä yritystoiminta. Luontomatkailussa, kuten kaikessa matkailussa, pätevät samat liiketalouden säännöt kuin missä tahansa muussa liiketoiminnassa. Jokainen yritys toimii lähtökohtaisesti vain oman taloudellisen tilanteensa parantamiseksi - yhteistyö on tapa tehdä osa toiminnasta tehokkaammin kuin yksin yrittäen.

Yhteistyö menestystekijänä

Monialayrityksen näkökulmasta katsottuna keskitytään tekemään selkeitä ydinliiketoimintaa, jolloin alihankintana ostetaan

- erityisosaamista
- alkuperäisyyttä
- perusohjelmista alueellisesti ja ohjelmallisesti poikkeavat toiminnot
- vaadittavan volyymitason alittavat tuotteet
- hinnallisesti kilpailukykyiset palvelut
- hetkellisen kapasiteettivajeen paikkaukset.

Yhteistyöllä etsitään myös muita tehokkaita toimintamuotoja. Yhteistyö vaatii aina pitkäaikaista sitoutumista, korkeaa laatua ja joustavuutta.

Erikoistuneiden yritysten näkökulmasta yhteistyöllä saavutetaan usein tehokas myyntikanava, joka mahdollistaa keskittymisen tuotannon kehittämiseen ja varsinaiseen tekemiseen, asiakkaan kanssa toimimiseen. Kannattavuus ja tuotteiden myytävyyden paraneminen volyymin kasvaessa. Yhdessä toimittaessa laadun tarkkailu ja tuotteistaminen helpottuvat. Mahdollisuus kapasiteettien vastavuoroiseen lainaamiseen vähentää omien investointien kokoa. Yritysten välille syntyy kaikkia hyödyttävä oppimisprosessi.

Luontomatkailun tuleva kehitys

Menestystarinoita syntyy innovatiivisuuden kautta. On ennustettavissa, että Suomessa uusia markkinapaikkoja syntyy entistä harvemmin ja uusia yrityksiä syntyy vähemmän. Hyvät yritykset sen sijaan kasvavat ja laajenevat merkittävästi. Ammattimaisuus lisääntyy nopeasti ja kilpailu globaaleilla markkinoilla kiristyy. Vapaa-ajan matkustuksen lisääntyminen kasvaa edelleen, mutta liikematkustus vähentyy.

Villin Pohjolan muutosten vuodet

Johtaja Jyrki Tolonen
Villi Pohjola, Metsähallitus

Lupamyystä kansainväliseksi luonto- ja erämatkojen myyjäksi ja järjestäjäksi

Metsähallitus on tarjonnut valtion mailla kalastus- ja metsästysmahdollisuuksia suomalaisille erä- ja luontoharrastajille vuosikymmenten ajan. Kämppeäkin on vuokrattu järjestelmällisemmin jo 70-luvulta alkaen. 90-luvun loppupuolelta alkaen tavoitteena on ollut pysyä mukana luontomatkojen kehityksen keulilla aktiivisena toimijana ja eri toimijoiden kokoajana.

Metsähallitus siirtyi vuonna 1992 sektorioorganisaatioon, jossa eri toiminnoista vastaavat itsenäisesti eri tulosalueet ja tytäryhtiöt. Vuoden 1994 alusta alkaen Metsähallitus on toiminut valtion liikelaitoksena, jossa budjettirahoituksella tehtävät yhteiskunnalliset toiminnot ja liiketoiminta on eriytetty kokonaan toisistaan. Palvelujen pääosa hoidetaan liiketoimintaa harjoittavissa tulosalueissa luonnonsuojelun tulosalueen vastatessa yhteiskunnallisista palveluista. Toiminnan kehittyessä työnjakoa on terävöitetty vastaamaan mahdollisimman pitkälle luontaista toimialajakoa, tavoitteena samalla mahdollisimman suuri läpinäkyvyys.

Villi Pohjola vastaa Metsähallituksen maksullisista luontomatkojen palveluista. Lupien myyjästä ja kämppien vuokraajasta Villi Pohjola on kehittynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana kansainväliseksi erä- ja luontomatkojen järjestäjäksi. Matkan varrella on muiden Metsähallituksen tulosalueiden hoidettavaksi siirretty mm. maiden ja tonttien vuokraus Laatumaa-alueelle, kaikki budjettirahoitteiset retkeilypalvelut luontopalveluille sekä viimeisimpänä vuoden 2002 alussa metsästys- ja kalastusasioiden päävastuu metsätaloudelle. Villi Pohjola hoitaa koko konsernin metsästys-, kalastus- ja maastoliikennelupien markkinoinnin ja myynnin omassa monipuolisessa ja laajassa jakelukanavassaan.

Villin Pohjolan juuret ovat edelleen vahvasti suomalaisessa metsäluonnossa, mutta se toimii nykyisin Suomen lisäksi myös lähialueilla Ruotsissa, Virossa, Venäjällä ja Norjassa. Toiminnan vankkoina tukijalkoina ovat puhdas metsäluonto, perinteiset luonto- ja eräharrastusmahdollisuudet sekä osaava yhteistyöverkosto.

Villin Pohjolan perinteisiä asiakkaita ovat jo vuosia olleet – ja tulevat edelleen olemaan – suomalaiset erä- ja luontoharrastajat, joille tarjotaan ja kehitetään yhä monipuolisempia mahdollisuuksia harrastaa kalastusta, metsästystä ja muita luontoharrastuksia. Kohteiden rungon muodostavat Villin Pohjolan eräkämpät ja virkistyskalastuskohteet. Yksityisasiakkaille tuotettavissa palveluissa merkittävässä asemassa ovat Villin Pohjolan välittämät metsästys ja kalastusmahdollisuudet Metsähallituksen alueille sekä muille Villin Pohjolan jakeluverkostoon liittyneille kohteille.

Lisäpalvelujen kysyntä on kasvanut luontomatkailussa koko ajan. Viimeisten vuosien aikana Villi Pohjola on panostanut palveluissaan myös kotimaisiin ja kansainvälisiin yritys- ja matkanjärjestäjäasiakkaisiin tarjoamalla heille elämyksiä suomalaisessa luonnossa kokonaisvaltaisten palvelujen äärellä. Näille asiakkaille tarjotaan yhdessä paikallisten yrittäjien kanssa samalla kertaa sekä puitteet sekä palvelut opastuksineen, ruokailuineen ja erilaisine aktiviteetteineen. Tunnetuin esimerkki tästä pitkälle viedystä verkostoitumisesta on Lapin joulumatkailu, jossa Villin Pohjola on ollut mukana kymmenisen vuotta.

Villin Pohjolan palveluja tuottavaan yhteistyöverkostoon kuuluu Villin Pohjolan vakinaisen henkilöstön lisäksi satoja yhteistyökumppaneita ympäri Suomen. Yhteistyöverkostoa on lähivuosina rakennettu myös Suomen lähialueilla tarjottavien tuotteiden yhteyteen.

Markkinoinnin ja myynnin kehittämisessä on panostettu erityisesti nettimarkkinointiin ja -myyntiin unohtamatta yhdestä palvelunumerosta toimivaa puhelinmyyntiä ja -neuvontaa. Asiakkaille ”tiskiltä” lupia myyvä lupamyyjäverkosto on lajissaan ainutlaatuinen satoine ulkopuolisine myyjineen ympäri Suomen. Erityisesti palvelujen lähialueilla tämä erä- ja urheiluliikkeistä, huoltoasemista ja matkailuyrityksistä koostuva myyntiverkosto on hyvin kattava. Toiminta tukee kyseisten jakeluverkkoon kuuluvien yritysten toimintaa houkuttelemalla yrityksiin niiden potentiaalista asiakaskuntaa lupaostosten yhteydessä.

Verkostoituneen toiminnan etuina Villi Pohjola näkee sesonkiluonteisen toiminnan joustavuuden, parhaan ammattitaidon saamisen palvelun eri osiin sekä erityisesti tuoteosasten paikallisuuden maantieteellisesti laajalla toimittaessa. Haasteita verkostona toimimisessa ovat molemminpuolisten odotusten realistisuus, uusien tuotteiden kehittämisen pitkä taival sekä lojaali toiminta kumppania kohtaan.

Villin Pohjolan brandi

Brandiksi Villi Pohjola on käynyt läpi tavanomaisen kehityshistorian. Ensin oli tarve erottua ja profiloitua - ja siihen tarkoitukseen Metsähallituksen Virkistyspalvelut ei kuulostanut erityisen vetävältä. Tarkemman tutkimuksen jälkeen havaittiin myös, että Virkistyspalvelut ei käsitteenä ja mielikuvana osunut oikein luontomatkailun ytimeen. Sitten asiaa miettimään pantiin mainostoimisto, joka toikin näyttille muutaman tavanomaisen nimen - ja Villin Pohjolan. Asia ei kuitenkaan ollut ihan sillä selvä, vaan varmemmaksi vakuudeksi nimi vielä testattiin kvalitatiivisesti neljällä eri paikkakunnalla.

Kuten etukäteen hieman arvailtiin niin kriittisimmät kommentit saatiin pohjoisen ihmisiltä, joiden mielissä Villiin Pohjolaan liittyi jotensakin kursailematon elämisentyyli. Etelämpänä nimi herätti oitis myönteistä uteliaisuutta. Julkisuuteen Villi Pohjola lanseerattiin logoineen vuoden -96 lopulla; nimirintamallakin tilanne on tasoittunut eikä kielteisiä äänenpainoja juuri tule vastaan.

Tuotekehityksessä ja markkinoinnissa Villi Pohjola pyrkii koko ajan pysymään mahdollisimman vahvasti omassa brandissaan. Villin Pohjolan brandiin kuuluu luonnon kunnioittaminen, toiminnallisuus ja laatu. Asiakas kokee jotain aitoa ja kunnollista - Villissä Pohjolassa eletään tervettä elämää. Villi Pohjola on luotettava ja hieman ahavoitunut tosi mies, jonka poskia peittää karkea parran sänki. Villi Pohjola tuoksuu savulle ja tervakselle, eikä se turhia kursaile.

Painopisteitä tulevaisuudessa

Laajan yhteistyöverkoston ja monipuolisen tuotteiston myötä Villin Pohjolan konseptissa on korostunut erityisesti markkinointi ja myynti. Villi Pohjola on keskittänyt näihin prosesseihin omista vakinaisista henkilöresursseistaan yli kolmanneksen. Tuotannossa oma henkilöstö keskittyy tuotekehitykseen, pitämään laajan yhteistyöverkoston langat käsissään sekä huolehtimaan koko ajan siitä, että kohteet ja palvelut ovat kunnossa. Villin Pohjolan henkilöstön osaamisen omimmissa ydintuotteissa oma henkilöstö osallistuu myös tuotantoon; tuntuma asiakkaaseen on säilytettävä.

Kansainvälisessä kaupassa Villi Pohjola on rakentanut yhteyksiä matkanjärjestäjiin pääasiassa Keski- ja Etelä-Euroopassa. Liikevaihdosta kolmannes saadaan kansainvälisiltä asiakkailta, ja kasvua haetaan edelleen voimakkaimmin kansainvälisestä kaupasta. Kotimaisille yritysasiakkaille kohdevalikoima on ainutlaatuisen monipuolinen ja kattava koko Suomessa ja lähialueilla, ja tuotekehitys yhdessä kumppanien kanssa jatkuu koko ajan asiakkaita kuunnellen. Kotimaiset yksityisasiakkaat ovat tärkein asiakasryhmä useimmilla kohteilla tulevaisuudessakin, ja heille suunnatuissa palveluissa haasteena nähdään laajassa palvelukentässä kohteiden jatkuva kehittäminen.

Villi Pohjola tuntee omalta osaltaan vastuuta suomalaisen erä- ja luontomatkailun kehittämisessä. Tässä koemme onnistuneemme sitten kun tulevina vuosina yhä useampi suomalainen ja Suomeen vieraaksi tullut kansainvälinen asiakas kokee ainutlaatuisia, aitoja luontoelämyksiä Villin Pohjolan ja sen menestyvien yhteistyökumppaneiden kohteiden ja palvelujen parissa.

Kestävän luontomatkailun ainekset suojelualueilla

Erikoissuunnittelija Joel Erkkonen
Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelu

Metsähallitus hoitaa lähes kaikkia maamme kansallispuistoja ja muita valtion omistamia luonnonsuojelualueita. Vetovoimaisimmilla luonnonsuojelualueilla on suuri merkitys myös luontomatkailukohteina. Vaikka luonnonsuojelualueiden päätarkoitus on luonnon suojeleminen, alueet palvelevat suojeleminen ehdoilla myös virkistystä, luonnonharrastusta ja tutkimusta. Jotta luontomatkailua ja sen edellytyksiä voidaan edelleen kehittää, Metsähallitus on lähtenyt kehittämään kestävän luontomatkailun periaatteita luonnonsuojelualueille, erämaa-alueille ja suojeleminen ohjelmakohteilleen.

Mitä luontomatkailu on?

Luontomatkailusta ja kestävästä luontomatkailusta on monenlaisia määritelmiä. Tässä kehitystyössä luontomatkailu-sanaa käytetään kuvaamaan **kaikkea luontoon tukeutuvaa matkailua**. Sanaa käytetään samassa merkityksessä kuin ympäristöministeriön asettaman työryhmän laatimassa ohjelmassa luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämisestä (ns. VILMAT).

Mitä kestävyydellä tarkoitetaan?

Maailmalla on tehty erilaisia kestävästä (luonto)matkailun periaatteita. Nämä periaatteet ovat luonteeltaan yleisiä ja niissä on useimmiten otettu huomioon **ekologisen kestävyys** lisäksi myös **sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen kestävyys**. Erilaisia periaatteita on laadittu erilaisiin olosuhteisiin ja eri toimijoille. Kestävän luontomatkailun tavoitteena on tarjota matkailijoille hienoja luontoelämyksiä kestäväällä tavalla. Metsähallituksen luonnonsuojelualueiden, erämaa-alueiden ja suojeleminen ohjelmakohteiden kestävästä luontomatkailun periaatteet on laadittu hyödyntäen muualla tehtyjä periaatteita, ottaen huomioon kestävyys eri näkökulmat sekä sovittaen nämä seikat suomalaisiin olosuhteisiin.

Kohti kestäväää luontomatkailua

Periaatteet eivät tässä yhteydessä ole luettelo siitä, mitä saa tehdä ja mitä ei. Pikemminkin on kyse pyrkimyksestä näiden yleisten periaatteiden mukaiseen tavoitelaan. Periaatteiden soveltaminen on jatkuvan parantamisen prosessi. Yleisiä periaatteita on yhdeksän ja ne ovat niin yleisiä, että niitä voitaisiin pääosin käyttää muuallakin kuin suojelualueilla. Ideana onkin, että erilaisilla alueilla periaatteita sovelletaan hiukan eri tavoin ja kestävyuden kriteerit voivat olla toisilla alueilla tiukemmat kuin toisilla.

Periaatteiden siirtäminen käytäntöön

Periaatteita voidaan soveltaa kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden ja erämaa-alueiden käytössä ottaen aina huomioon ko. alueen erityispiirteet. Kuitenkaan kaikki suojelualueet eivät sovellu luontomatkailuun ja viime kädessä alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmassa luodaan linjaukset alueen soveltumisesta luontomatkailuun. Luontomatkailun kannalta keskeisille alueille voidaan laatia erityiset luontomatkailusuunnitelmat, joissa yleiset periaatteet konkretisoidaan perusteellisemmin.

Kenelle periaatteet on tehty?

Metsähallituksen alueilla kestävään luontomatkailun kehittäminen on yhteistyötä matkailun parissa toimivien yrittäjien ja paikallisten sidosryhmien eli asukkaiden, kuntien ja erilaisten yhteisöjen kanssa. Periaatteet on tehty yhtä lailla:

- Metsähallitukselle
- matkailuyrittäjille
- asiakkaille
- alueiden sidosryhmille.

Kaikilta näiltä toimijoilta tarvitaan aktiivista toimintaa ja myönteistä asennetta matkalla kohti kestäväää luontomatkailua. Eri kohderyhmien toiminnassa periaatteet konkretisoituvat eri tavoin.

Sopimuskäytäntö

Kestävään luontomatkailun periaatteiden lisäksi Metsähallituksessa yhtenäistetään yrittäjien kanssa tehtäviä sopimuskäytäntöjä. Tavoitteena on, että kaikki suojelualueilla operoivat matkailuyrittäjät saataisiin sopimuskäytännön piiriin. Sopimukset tehdään kirjallisesti ja ne voivat olla eritasoisia:

- käyttöoikeussopimuksia
- yhteistyösopimuksia
- kumppanuussopimuksia

Kestävän luontomatkailun periaatteet

Metsähallituksen yhdeksän kestävän luontomatkailun periaatetta ja esimerkkejä niiden sisällöstä luonnonsuojelualueilla, erämaa-alueilla ja suojeleuhjelmakohteilla:

Kestävää luontomatkailua harjoitetaan hallinnassamme olevilla suojele-, erämaa- ja suojeleuhjelma-alueilla siten, että...

1. Luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnon suojeleua

- Luonto on tärkeä matkan syy.
- Kävijöille kerrotaan luonnosta ja sen suojeleusta.
- Matkailu ei häiritse luontoa, kaikki alueet eivät sovellu matkailukäyttöön.
- Ryhmät ovat pieniä, kuljetaan reiteillä aina kun mahdollista.
- Matkailua kanavoidaan palveluvarustuksen sijoituksella ja ohjeilla.
- Rakennetaan ympäristöön sopeutuvasti, luonnonkauniit alueet säilytetään rakentamattomina.
- Luonnon kulumista ja muita ympäristövaikutuksia seurataan, tarvittaessa niihin puututaan.

2. Ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän

- Toimitaan luonnon ehdoilla, vältetään kaikkea ympäristön kuormitusta.
- Tavoitteena on ympäristöä säästävä ja roskaton retkeily.
- Polttopuuta käytetään säästeliäästi.
- Päästöt veteen ja ilmaan minimoidaan ja suositetaan uusiutuvia energialähteitä.
- Metsähallitus ja yrittäjät antavat hyvän esimerkin ympäristönsuojeleusta.

3. Arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä

- Tutustutaan avoimin mielin paikalliseen kulttuuriin.
- Paikallinen kulttuuri otetaan mahdollisuuden mukaan huomioon tiedon ja elämismahdollisuuksien tarjonnassa.
- Käytetään paikalliset olot hyvin tuntevia oppaita.

4. Asiakkaiden arvostus ja tietämys luonnosta ja kulttuurista lisääntyvät

- Hankitaan tietoa etukäteen.
- Tieto löytyy helposti ja on tarjolla kiinnostavassa muodossa.
- Annetaan mahdollisuus osallistua alueen hoitoon.
- Oppaat ovat hyvin koulutettuja.

5. Asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistymiseen paranevat

- Otetaan huomioon kaikki luonnossa liikkujat.
- Palvelut mitoitetaan kysynnän ja kohteen mukaan.
- Tarjotaan luonnonrauhaa ja opastettuja luontoretkiä.
- Matkailutuotteita kehitetään yhdessä yrittäjien kanssa.

6. Asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat

- Suositaan lihasvoimin liikkumista.
- Huolehditaan asianmukaisesta retkeilyvarustuksesta.
- Tarjolla on helppoja ja vaativia retkikohteita.
- Tarjotaan mahdollisuus luontoelämyksiin.
- Rakenteet, reitit ja ohjelmapalvelut ovat turvallisia

7. Vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen

- Käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisten yrittäjien tuotteita ja palveluja.
- Työllistetään mahdollisuuksien mukaan paikkakuntalaisia, mutta huomataan, että myös muualta tulleet ihmiset ja ideat voivat olla voimavara kotiseudun kehittämisessä.

8. Viestintä ja markkinointi on laadukasta ja vastuullista

- Asiatiedot ovat luotettavia.
- Tiedotus on avointa ja vuorovaikutteista.
- Markkinointi ei ole ristiriidassa luonnonsuojelun kanssa.

9. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä

- Asiakkaiden mielipiteet ovat tärkeitä.
- Järjestetään koulutusta yhdessä yrittäjien kanssa.
- Annetaan kaikille kiinnostuneille mahdollisuus osallistua suunnitteluun.
- Yhteistyössä asetetaan etusijalle ne, jotka sitoutuvat näihin kestävän luontomatkaailun periaatteisiin.

Matkailun megatrendeistä

Tutkija Jukka Laitinen

Åbo Akademi/IAMSR

Tulevaisuudentutkimuksen lähtökohtina pidetään seuraavia seikkoja: 1) tulevaisuus ei ole ennakoitavissa, 2) tulevaisuus ei ole ennalta määrätty ja että 3) tulevaisuuteen voidaan vaikuttaa valinnoilla. Ensimmäisestä kohdasta seuraa, että tulevaisuudesta on muodostettava käsityksiä kuvailemalla mahdollisia kehityspolkuja: ”Mikä on mahdollista?” Toisen kohdan seurauksena on, että todennäköisiä vaihtoehtoja ja niihin johtuvia kehityspolkuja on tutkittava yksityiskohtaisesti: ”Mikä on todennäköistä?” Kolmannesta kohdasta johtuen on tehtävä valintoja vaihtoehtojen välillä ja tutkittava valittuihin vaihtoehtoihin johtavien polkujen toteuttamista: ”Mikä on toivottavaa?”

Tulevaisuutta koskeva tieto on luonteeltaan epävarmaa. Epävarmuuden aste vaihtelee todennäköisestä aidosti epävarmaan ja jopa yllätyksiin, villoihin kortteihin, joita ei voi tunnistaa edes heikoista signaaleista. Todennäköinen tieto voi olla luonteeltaan megatrendin luonteinen asia. Megatrendi on kehityksen suuri aalto tai linja, jolla on selkeä kehityssuunta. Megatrendin suuntaa ei voi määrittellä pelkästään tarkastelemalla yksittäisiä toimijoita tai tekijöitä, vaan megatrendi on makrotason ilmiöiden ja tapahtumakuvausten laaja kokonaisuus, joka sisältää useita erilaisia ja jopa toisilleen vastakkaisia alailmiöitä ja tapahtumaketjuja. Silti niistä muodostuvalla kokonaisuudella voidaan nähdä oma kehityssuunta, jonka uskotaan jatkuvan myös tulevaisuudessa.

Megatrendiin läheisesti liittyvä käsite on heikko signaali. Heikko signaali on ensimmäinen ilmaus muutoksesta, tai se voi olla juuri se sysäys, joka muuttaa tapahtumien kulkua ratkaisevasti erilaiseen suuntaan. Tapahtuessaan heikko signaali ei välttämättä vaikuta tärkeältä tai ole laaja, mutta sillä voi olla tulevaisuuden kannalta jopa ratkaiseva vaikutus.

Villit kortit ovat yllättäviä muutostekijöitä, jotka lisäävät tapahtumien epävarmuutta. Villin kortin ominaisuuksiin kuuluu, että sitä ei pidetä kovin todennäköisenä. Jos se kuitenkin tapahtuu, sen vaikutukset tulevaisuuteen ovat merkittävät. Villillä kortilla ei ole historiaa eli sen tapahtumista ei voida ennakoida minkäänlaisten historiallisten tai aikasarjoihin liittyvien ilmiöiden tai lainomaisuuksien avulla.

Tämän esityksen puitteissa keskitytään lähinnä megatrendien tarkasteluun. Jäljempänä luetellut megatrendit eivät ole tärkeysjärjestyksessä, mutta ne on jaoteltu poliittisiin, ekonomisiin, sosiaalisiin, teknologisiin ja ekologisiin tekijöihin (PESTE-luokittelu). Tarkasteltavat megatrendit ovat PESTE-luokituksella jaoteltuna:

P	1.	Gloobalisuus
	2.	Säätely
E	3.	Talouskasvu
S	4.	Ikääntyminen
	5.	Vapaa-aika
	6.	Segmentoituminen
	7.	Imago
T	8.	Informaatioteknologia
E	9.	Ympäristötietoisuus
	10.	Turvallisuus

Poliittiset, taloudelliset, teknologiset ja ekologiset megatrendit luovat kulissit, joiden puitteissa matkailuala toimii. Sosiaaliset megatrendit liittyvät enemmän kuluttajiin ja heidän käyttäytymiseensä. Useat näistä megatrendeistä voidaan nähdä kuuluvan useampaan luokkaan.

Liikenneyhteyksien paraneminen sekä tavaroiden, palveluiden ja ihmisten liikkuvuuden helpottuminen lisää kansainvälistä kilpailua entisestään myöskin matkailun saralla. Kotitalouksien käytettävissä oleva rahamäärä on keskeinen matkapäätöksiin vaikuttava tekijä. Maailmantalouden odotetaan yleisesti kasvavan jatkossakin ja matkailun ennustetaan jatkavan kasvuaan yleistä talouskehitystä nopeammin. Aasian talouskasvu saattaa luoda lisää matkailijakuntaa esimerkiksi kiinalaisista. Informaatioteknologia kasvattaa merkitystään myös matkailun saralla. Internet tarjoaa mahdollisuuden sekä informaation välittämiseen, markkinointiin ja matkapalveluiden ostamiseen. Matkoja varataan entistä enemmän netin kautta, jolloin perinteisten matkatoimistojen rooli vähenee ja lomalle saatetaan lähteä myös entistä lyhyemmällä varoitusaikalla. Ympäristötietoisuuden kasvu voi vaikuttaa sekä matkakohteen valintaan että matkustustapaan. Terrorismi, sodat, ympäristöongelmat ja muut kriisit vaikuttavat ihmisten matkailutottumuksiin. Ihmiset kaipaavat turvaa myös lomalla ja yrittävät välttää levottomia alueita.

Ikääntyneen väestön osuus tulee kasvamaan tulevaisuudessa. He ovat vapaita perhevelvoitteista ja heille on ehtinyt karttua varallisuutta. Kokoneiden matkailijoiden määrä nousee, joten lomalta vaaditaan enemmän laatua ja halutaan vastinetta rahalle. Matkailumarkkinat segmentoituvat entistä enemmän. Ihmisten vapaa-ajan käyttö muuttuu entistä yksilöllisemmäksi. Ihmiset kaipaavat lomallaan myös entistä enemmän erilaisia aktiviteetteja. Erilaisten teemalomien merkitys kasvaa, erityisesti luontoon ja kulttuuriin liittyvät lomat nostavat suosiotaan. Matkailupalveluiden tuottajat voivat saada lisäarvoa kehittämällä uusia konsepteja ja tuotteita, joissa harrastukset ja lomailu voidaan yhdistää.

Luontomatkailun kannalta monet edellä luetelluista megatrendeistä voidaan nähdä myönteisinä tekijöinä. Luontomatkailu pystyy tuottamaan ihmisille heidän kaipaamiaan elämyksiä ja sekä tarjoamaan aktiivista tekemistä lomalla. Luontomatkailu pystyy tarjoamaan myös räätälöityjä vaihtoehtoja segmentoituneille asiakasryhmille. Suomen valtteina voidaan nähdä turvallisuus, puhdas luonto, vuodenaikojen vaihtelut ja hyvä imago. Kauhuskenaarioita matkailulle voivat olla esimerkiksi jonkinlaiset epidemiat tai muut kriisit, jotka vaikuttavat imagoon negatiivisella tavalla. Negatiivisena skenaariona voidaan nähdä myös pysyvä matalan taloudellisen kasvun kausi, joka voisi Suomessa johtua esimerkiksi eläkepommin epäonnistuneesta hoitamisesta. Uhkakuvana voidaan nähdä myös ympäristön ylikuormittuminen massamatkailun paineessa.

Tulevaisuus tuo siis tullessaan sekä mahdollisuuksia että sudenkuoppia. Tulevaisuudesta puhuessa täytyy kuitenkin muistaa, että tulevaisuuteen voi vaikuttaa myös omilla valinnoilla ja teoilla, vaikka kulissit tulisivatkin annettuina. Yksittäisen toimijan tehtäväksi jää päättää, kuinka muutoksiin reagoi vai reagoiko lainkaan.

Kirjallisuutta:

Commission of the European Communities (2001) Working Together for the Future of European Tourism.

Euroopan matkailukomission verkkosivut, European Travel Commission (www.etc-corporate.org).

MEK (2004) Matkailu vuonna 2020 – faktaa ja fiktiota.

Miten tutkimme tulevaisuutta. 2. uudistettu painos (2003). Vapaavuori, Matti & von Bruun, Santtu (Toim.).

Luontomatkailun tutkimusohjelma valmisteilla

Professori Sirpa Kurppa

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus

Luonnolla on keskeinen merkitys matkailussa etenkin Pohjois- ja Itä-Suomessa sekä saaristoalueilla. Ympäristöministeriön mukaan Suomen matkailusta noin neljännes on luontomatkailua. Luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset ovat paikoin merkittävät. Luonnon virkistyskäyttöön ja luontomatkailuun liittyvien työpaikkojen kokonaismäärä vastasi vuonna 2000 noin 32 000 henkilötyövuotta. Työpaikoista noin kolme neljäsosaa on kotimaisen ja loput ulkomaisen kysynnän tuottamia. Luontomatkailuyritykset ovat tyypillisesti pieniä, osa-aikaisia ja/tai sivutoimisia. Yksityinen sektori on siis työvoimavaltaista yksityisyritystä.

Valtioneuvosto teki helmikuussa 2003 periaatepäätöksen **toimintaohjelmasta** luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. Ohjelmassa arvioidaan, että alan työpaikkojen määrä voisi nousta kehittämistoimilla 64 000:een eli kaksinkertaistua nykyisestä vuoteen 2010 mennessä. Luontomatkailun kehittämisellä voidaan edistää myös syrjäisten maaseutualueiden säilymistä elinvoimaisena. Valtioneuvoston toimenpideohjelmassa luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi on 30 toimenpidettä, joilla luonnon virkistyskäyttöä ja luontomatkailua edistetään. Ympäristölähtöisten aihepiirien lisäksi omina kohtinaan mainitaan tuotteistaminen ja yhteistyön kehittäminen sekä kysyntälähtöisyys ja tiedon ja osaamisen lisääminen. Valtioneuvoston asettama ja sisäasiainministeriön nimittämä Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä (pääsihteeri Eero Uusitalo MMM) on nimittänyt Maaseutumatkailun teemaryhmän (puheenjohtaja Reijo Martikainen) v. 1994 ja ryhmä toimii ainakin v 2005 loppuun saakka.

Tilastokeskuksen mukaan Suomalaisten **matkailutottumukset** pysyivät ennallaan vuonna 2003 edelliseen vuoteen verrattuna. Maksullisen majoituksen sisältävien kotimaan vapaa-ajanmatkojen määrä kasvoi edellisvuodesta 5 prosenttia, 4,2 miljoonaa matkaan. Mökki- ja vierailumatkoja tehtiin kotimaassa 20 miljoonaa, mikä on 8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Ulkomaille tehtiin edellisvuoden tapaan 2,6 miljoonaa lomamatkaa. Lisäksi vapaa-ajanristeilyjä tehtiin 1,9 miljoonaa, mikä on 9 prosenttia edellisvuotta vähemmän. (Tilastokeskus 2004). Luontomatkailun näkökulmasta trendi näyttää kasvavalta.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen Taloustutkimuksen ja Tilastokeskuksen yhteistyönä päivittämän **maaseutuyritysrekisterin** mukaan maaseudun majoitus-, ravitsemis- ja virkistyspalveluja tarjoavien yritysten yhteenlaskettu lukumäärä ei ole kasvanut vuosien 1997 ja 2000 välillä. Yrityksiä oli vuonna 2000 edelleen noin 3 200. Yritysten koko sen sijaan on kasvanut: yhteenlasketut työpaikat ovat lisääntyneet reilut 10 prosenttia eli vajaat 600 vuosityöpaikkaa. Edelleenkin maaseutualueilla ei em. toimialojen työpaikoista sijaitse kuin vajaa 10 prosenttia, mutta maaseudun kannalta lisätyöpaikat ovat merkityksellisiä.

Luontomatkailutuotteesta voidaan puhua vasta silloin, kun asiakas tietää, mitä palveluja hintaan kuuluu ja mistä palveluista on maksettava lisää. Yrityksen **varsinainen tuote** syntyy, kun tarkasteluun otetaan ydinpalvelun lisäksi kaikki ne

aineelliset ja aineettomat tekijät, jotka tuottavat asiakkaan virkistytymisen tarpeen tyydyttämiseen jotakin lisäarvoa. Varsinainen tuote on se perustuotteen kokonaisuus, josta asiakas maksaa sovitun hinnan ja joka yleensä kuvataan yrityksen esitteessä. Niin sanottu laajennettu tuote käsittää yrityksen palveluympäristön, asiakkaan ja yrityksen välisen vuorovaikutuksen, asiakkaan oman osallistumisen tuotteen syntymiseen sekä saavutettavuuteen liittyvät tekijät (Komppula 2002).

Eko- ja luontoyrittäjyyden näkökulmasta oleellista on yritysten hyvin erilainen **toimintakonsepti** ja suuntautuminen usein monelle toimialalle. Moni toimii elämysmatkailussa ja samaan aikaan myös tuotekehitystyössä mitä lukuisimmissa luonnonvarojen käyttöön ja jalostukseen sekä markkinointiin pyrkivissä tehtävissä. Yrittäjä on hankkinut itselleen useita rooleja innovaatioympäristössä ja toteuttaa niitä samanaikaisesti. Usein vielä vähäisesti verkostoituneena ja pienin resurssein. Verkostotalouden periaatteiden ja klusteritalouden sisäistäminen on vielä vähäistä (Luostarinen ja Vanhamäki 2001 s. 60). Ekoyrittäjyys ei ole alueellisesti keskittynyt, mutta sen kasvuodotukset ovat erityisen merkittäviä etenkin suurten taajamien läheisyydessä ja kulutusalueiden tuntumassa.

Muuttuva matkailu -verkkolehdeissä tutkija Janne Ahtola (2000) luottaa **matkailualan toimintaympäristön muutoksia**. Nousevina matkailutrendeinä hän mainitsee kannuste- ja motivointimatkat sekä ympäristömatkailun ohella nostalgiamatkailun ja liikuntamatkailun. Lyhyet lomat yleistyvät ja kaupunkilomien lisäksi myös luonto- ja kulttuurimatkailun suosio kasvaa. Sekä kotimaassa että lähialueilla sotien jälkeiset suuret ikäluokat ovat saavuttamassa eläkeiän. Alhainen väestönkasvu vielä lisää heidän suhteellista osuuttaan väestössä. Seniorit elävät toimintakykyisempinä ja pidempään kuin heitä aikaisemmat sukupolvet. He ovat varakkaampia, kielitaitoisempia ja kaupunkilaisempia kuin vanhempansa aikanaan. Yhteiskunnalliset normit ovat väljentyneet ja on sallittua toteuttaa rahalla unelmiaan. Seniorit ovat Euroopan kasvava matkailijaryhmä.

Myös maaseutumatkailun teemaryhmän kehitysohjelma korostaa, että läntisessä Euroopassa on yli **120 miljoonaa senioria** eli yli 50-vuotiasta. He tuovat kolmanneksen koko matkailutulosta. Neljän vuosikymmenen kuluttua joka toinen on seniori. Seniorit tulevat olemaan tärkeä kohderyhmä myös maaseutumatkailulle. On sanottu, että ne, jotka keskittyvät nuoriin aikuisiin tai lapsiperheisiin ponnistelevat toissijaisilla vähemmistömarkkinoilla. Raha ja varallisuus tulevat olemaan yhä enemmän seniorien hallussa. Uusi seniorisukupolvi on tottunut kuluttamaan ja he nauttivat kuluttamisesta. Seniorit suosivat ostopäätöksissään tuotteita, jotka ovat luotettavia, järkeviä, turvallisia, mukavia, hyödyllisiä ja hyvälaatuisia. Seniori ei osta pikaisesti eikä hätäisesti - hänellä on aikaa. Näin ollen viestinnän merkitys kasvaa tälle kohderyhmälle myytessä. Toinen merkittävä kohderyhmä on sinkkunaiset, jotka myös kaipaavat heille erilaistettuja tuotteita

Hieman nuorempien keskuudessa on yleistynyt **eloonjäämismatkailu** eri muodoissaan. Omien rajojen kokeilu seikkailumatkoilla myös erämaassa, yhteiskunnan suojaverkon ulkopuolella edustaa ääripäätä tässä trendikategoriassa. Kotitalouksien rakennemuutos merkitsee yksin asuvien määrän lisääntymistä. Perhe- ja pariskuntamatkailun rinnalla pitää ottaa huomioon sinkkumatkailu.

Turvallisuus on viime aikoina korostunut matkailun terveystarpeiden, rikollisuuden ja terrorismin myötä. Se on muuttanut suomalaisten matkailukäyttäytymistä kotimaasta suosivaan suuntaan. Ulkomaalaiset eivät hakeudu Suomeen sen korkean teknologian ja tietotekniikan vuoksi, vaan arvostavat turvallisuutta, puhdasta luontoa, rauhallisuutta, maantieteellistä eksotiikkaa ja silti hyvää infrastruktuuria. Uutta potentiaalia matkailuun tuovat EU:n uudet jäsenmaat Baltiassa. Ahtola pitää lisäksi Venäjän tilanteen kehittymistä yhtenä Suomen-matkailun kohtalonkysymyksistä

Himasen (2004) mukaan modernia tietoyhteiskuntaa hallitsevat vuoteen 2010 ulottuen seuraavat, jo käynnissä olevat trendit:

1. Kansainvälisen verokilpailun koveneminen

Maat kilpailevat investoinneista ja osajista yhä enemmän verotusta alentamalla.

2. Globaali uusi työnjako

Rutiinituotanto siirtyy halvempiin maihin ("Kiina-ilmio").

3. Väestön ikääntyminen

Jo vuoden 2020 Suomessa suurimman yksittäisen ikäryhmän muodostavat 73-74 -vuotiaat naiset, kun se vuonna 1996 oli 48-49 -vuotiaat miehet.

4. Hyvinvointivaltion paineiden kasvu

Väestön ikääntyminen johtaa sekä suorien kustannusten että huoltosuhteen kautta hyvinvointiyhteiskunnan rahoitusongelmiin.

5. Tietoyhteiskunnan kakkosvaihe

Teknisen tason kehittämisen rinnalle nousee yhteiskunnallinen kehittäminen, jossa pääpaino on toiminnan organisointitapojen muuttamisessa.

6. Kulttuurialojen nousu

Informaatiotalous laajenee erityisesti kulttuurialoilla.

7. Bioalan nousu

Seuraavassa kehitysvaiheessa nousevat bioalat. ICT:n rinnalle keskeiseksi teknologiaksi nousee geeniteknologia. Nousevia aloja ovat mm. lääketiede, bioteknologia ja hyvinvointiteknologia.

8. Alueellinen keskittyminen

Suuret osaamiskeskittymät hallitsevat innovaatioita ja taloutta yhä enemmän.

9. Globaalin kuilun syveneminen

Eriarvoisuus ja syrjäytyminen kärjistyvät entisestään sekä globaalisti että alueiden sisällä.

10. Häätätilan kulttuurin leviäminen

Kehityksen kiihtyvä vauhti lisää epävakautta ja jännitteitä. Pyrkimys ekologisesti ja inhimillisesti kestävämpään kehitykseen korostuu.

Näiden varsin uhkaavien, maailmanlaajuisten trendien valossa matkailuun ja erityisesti luontomatkailuun voi kuitenkin olla löydettävissä **positiivisia heijastumia**. Länsimaisten ihmisten luonto- ja ympäristötietous on vastuullista. Tietotekniikka, digitalisointi ja media-ala lisäävät volyymiään. Ihmisille kerrotaan luonnon ilmiöistä ja kiinnostus niitä kohtaan saattaa kasvaa. Hyvinvointipalvelut painottuvat sairauksien ennalta ehkäisyyn ja terveyttä edistävien liikuntaharrastusten kysyntä ja tarjonta kasvavat. Maailmanlaajuinen epävarmuus ja kehittyneiden maiden ja kehitysmaiden välisen kuilun syveneminen lisää rauhallisten ja turvallisten kohteiden suosiota. Puhdas luonto on Suomen vaikuttavin vetovoimatekijä ja ympäristövahingot ovat siten suurin tulevaisuuden uhkakuva. Uhkaavista megatrendeistä varsinaisesti mikään ei näyttäisi olevan Suomeen suuntautuvaa luontomatkailua estävä tai vähentävä.

Maaseutumatkailun teemaryhmän vision mukaan maaseutumatkailu on vuonna 2007 olennainen ja kiinteä osa Suomen matkailua ja maaseutua elinkeinona, työllistäjänä sekä kulttuurisena elävöittäjänä. ”Taloudellisesti menestyvien, jatkuvasti kehittyvien perhe- ja pienyritysten verkostot tuottavat matkailupalveluita maaseudun luontaisia voimavaroja hyödyntäen, korkealaatuisia kokemuksia vaativille, kestävän kehityksen

periaatteita kunnioittaville koti- ja ulkomaisille asiakkaille kaikkina vuodenaikoina” (Komppula 2004).

Vakiintuneita suomalaisia luontomatkailututkimusalueita ovat: turismi luonnonsuojelualueilla, matkailun motiivit, matkailijoiden typologiat, talousmetsien virkistyskäytön preferenssit, luonnonsuojelun kustannukset ja hyödyt. Suomalaisia luontoon perustuvan matkailun tutkimuksen teemoja ovat: luontomatkailun kohdealueet (kehitys, rakenne ja saavutettavuuden kysymykset, maisematutkimus, vetovoimatekijät ja tarjonta), luontomatkailijat ja alueiden käyttö (matkailun motiivit ja vetovoimatekijät, suojelu- ja retkeilyalueiden kävijätutkimukset, perinteinen asetelma: ’määrä ja laatu’, kysyntätutkimukset, LVVI –tutkimus), luontomatkailun vaikutukset (erityishuomio haitallisiin ympäristökysymyksiin, vähän empiiristä työtä, kasvava huomio taloudellisiin hyötyihin, VILMAT -työryhmän tehtävänanto), luontoon perustuvan matkailun käsitteistö ja tausta (käsiteperusta haasteellinen: luontomatkailu, ilmiön yhteiskunnallinen tausta ja juuret).

Matkailun verkostoyliopiston opetuksella on kolme orientaatioperustaa, **matkailun rakenteet ja prosessit, kestävän matkailun periaatteet ja matkailun tulevaisuus**. Tämän hetken tredejä matkailussa on kehollisuus, kireä aikabudjetti ja siirtymisen tuotteistaminen.

Uudet näköalat

Kestävyuden viitekehysten pohjalle tutkimusaiheiksi on kertynyt joukko ehdotuksia, jotka tässä luetellaan alustavasti ryhmiteltyinä ja vailla tärkeysjärjestystä.

Luontomatkailun talouskysymykset:

- Aluetaloudelliset vaikutukset, matkailu maaseudun elinkeinotoiminnan osana
- Yrittäjäyys, tuotteistaminen, markkinointi, verkostot ja yhteistyö
- Markkinarakenteet, kysyntä ja tarjonta, julkiset ja yksityiset rahavirrat

Luontomatkailijat ja yhteiskunta

- Paikallisten asukkaiden, yrittäjien, yhteisöjen ja luontomatkailuasiakkaiden keskinäiset vuorovaikutukset
- Matkailijoiden luontokokemukset ja matkailijatyypologiat
- Luontomatkailun ja maaseudun perinteisten elinkeinojen, metsätalouden, maatalouden, porotalouden sekä muun toimeliaisuuden kuten keräilytalouden, kalastuksen, metsästyksen keskinäiset suhteet, synergiat ja ristiriidat
- Riistan ja metsästyksen sekä kalan ja kalastuksen kulttuuriperinnekysymykset

Luontomatkailun ympäristökysymykset

- Luontokohteiden variointi ja innovointi
- Paikallisyhteisöjen, matkailun ja luonnonsuojelun suhde, Natura 2000 alueiden tarjoamat luontomatkailulliset mahdollisuudet
- Puhtaan luonnon maine ja käytön kestävyysulottuvuus

Luontomatkailun tietovarannot

- Toimintojen volyymit, työllistävyys, matkailutulon kertymä

Nyt rakenteilla olevassa luontomatkailun tutkimusohjelmassa tulisi elokuun seminaarilaisten mielestä olla mukana paitsi RKTL, Oulun yliopisto, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Kalatalouden Keskusliitto, Joensuun yliopisto, Jyväskylän yliopisto ja Matkailualan verkostoyliopisto myös ainakin METLA, Lapin yliopisto, MEK, Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus Seinäjoelta, Joensuun yliopiston Savonlinnan koulutus- ja kehittämiskeskus (SKK). Maankäytön suunnittelijoiden mukanaolo olisi hyödyllistä.

Päävastuu matkailupolitiikasta on kauppa- ja teollisuusministeriöllä, jonka alaisena Matkailun edistämiskeskus vastaa Suomeen suuntautuvan matkailun edistämisestä ja tukee matkailupalvelujen kehittämistyötä. Sisäasiainministeriön vastuualueeseen kuuluva aluepolitiikka koskettaa matkailun kehittämistä alueellisen kehittämisen näkökulmasta. Maa- ja metsätalousministeriön maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman linjan mukaisesti matkailun mahdollisuudet hyödynnetään maaseudun kehittämisessä edistämällä pienyrittäjyyteen ja verkottuvaan yhteistyöhön perustuvaa maaseutu-, kylä-, ja luontomatkailua. Työhallinto on usein merkittävänä rahoittajana suurissa matkailuun liittyvissä investointihankkeissa. Liikenne- ja viestintäministeriöllä on keskeinen rooli matkailun toimintaedellytysten turvaamisessa. Ympäristöministeriön tehtävänä on turvata matkailun tarvitsemaa hyvää ympäristöä. Opetusministeriö tukee kulttuuria, vastaa koulutuksesta ja luo yleisiä edellytyksiä liikunnalle.

Lähteet:

- Ahtola, J. 2000. Matkailun tulevaisuuden trendit ja haasteet. *Muuttuva matkailu* 2, 4 s.
- Himanan, P. 2004. Välittävä, kannustava ja luova Suomi - Katsaus tietoyhteiskuntamme syviin haasteisiin. Teoksessa: Himanan (toim.) *Globaali tietoyhteiskunta. Kehityssuuntia Piilaaksosta Singaporeen. Teknologiakatsaus 155/2004*. Tekes. pp. 5-31.
- Komppula 2002. Luontoelämys matkailutuotteeksi - markkinoinnin näkökulma tuotekehitykseen. Teoksessa Saarinen, J. & Järviluoma, J. (eds). *Luonto matkailukohteena: virkistystä ja elämyksiä luonnosta. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 866*, pp. 45-64.
- Komppula 2004. Maaseutumatkailu: Maaseudun vai matkailun kehittämistä, asiakkaan vai yrittäjän lähtökohdista. Teoksessa: Lassila, H. (toim.) *Maaseutumatkailun tarkastelua. Savonia ammattikorkeakoulun julkaisuja D4/2004*, pp. 5-29.
- Luostarinen, M. ja Vanhamäki, P. 2001. Ekologinen yrittäjyys. Tutkimus kuluttajien, yrittäjien ja kansanedustajien näkemyksistä ekologisen yrittäjyyden kehittämisestä Suomessa. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Jokioinen. 164 s.
- Tilastokeskus 2004. *Suomalaisten matkailu 2003*.
- Toivonen, Anna-Liisa (ed.) 2004. *Luonto- ja elämysmatkailu — Elinkeinoon edellytykset. Esiselvitys tutkimusalueista. Käsikirjoitus*. 20 p.

OSALLISTUJAT LUONTOMATKAILUPÄIVILLE 2004

Ahlfors, Pekka	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Ahvonen, Anssi	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Airaksinen, Mikko	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Jyväskylä
Alaniva, Ilpo	Metsähallitus, Kemijärvi
Aro, Eero	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Bomberg, Jukka	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Laukaa
Böhling, Paula	Tutkimusviestintä Paula Böhling
Dahlström, Harri	
Ekberg, Beatrice	Möhkön Karhumajat
Erkkonen, Joel	Metsähallitus, Luontopalvelut
Eronen, Tapio	Ilomantsin maaseutulauslautakunta
Eskelinen, Unto	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Laukaa
Eskola, Timo	Metsähallitus, Pudasjärvi
Fant, Marie Louise	Saimaan Sydän Oravi
Forsman, Leena	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Gustafsson, Veikka	Seikkailu Oy
Haapala, Petri	Kiiminkijoki ry
Haataja, Jyrki	Kainuun liitto
Haavisto, Leena	Iloranta Oy
Haavisto, Mikko	Iloranta Oy
Hakaste, Tapio	Hämeen TE-keskus
Hallman, Erkki	Metsähallitus, Vantaa
Halme, Timo	Metsähallitus, Vantaa
Happonen, Juha	Kalastusohjelmopalvelut Juha Happonen
Heikinheimo, Outi	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Heinimaa, Petri	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Jyväskylä
Helin, Timo	Jämingin tila
Helle, Eero	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Hernejärvi, Pekka	Kalatalouden ja merenkulun koulutussäätiö
Hietanen-Räsänen, Rauni	Koski-Jaakko Ky
Hokkanen, Pertti	
Honkanen, Asmo	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Huippula, Ulla	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Huovila, Juhani	Pohjois-Savon ympäristökeskus
Huovinen, Pekka	Pohjois-Karjalan liitto
Huttunen, Katriina	Metla, Punkaharjun tutkimusasema
Hytönen, Marjatta	Metla, Helsinki
Häkkinen, Ilmari	Hämeen ammattikorkeakoulu
Häkkinen, Sanna	
Ihalainen, Heimo	Ilomantsin maaseutulauslautakunta
Iivari, Juha	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Muonio
Iivari, Hanna	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Simo
Ikonen, Helena	Päijänne-Instituutti
Janhonen, Markku	Honkalintu Ky
Joensuu, Olavi	Metsähallitus, Oulu
Järvenpää, Teuvo	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Järvenpää, Timo	Tampereen ammattiopisto, Kurun metsäoppilaitos
Kaartinen, Anna	Suomen Latu ry
Kankkunen, Jari	Köysi & Kallio

Kansonen, Paula
Karhu, Ismo
Karinkangas, Pasi
Karvinen, Satu
Karvonen, Henrik
Kaskela, Pekka
Kaukoranta, Markku
Kekäläinen, Kati
Keränen, Mikko
Kettunen, Juhani
Kilpua, Sirkka
Kinnari, Marja
Kirjalainen, Miikka
Kirjavainen, Eija
Kitti, Jouni
Kojola, Pekka
Kokko, Johanna
Kolari, Irma
Kolari, Ismo
Kontiainen, Juha
Koponen, Hannu
Korvenpää, Merja
Koskela, Juha
Krökki, Vesa
Kuha, Heino
Kuittinen, Eero
Kurppa, Sirpa
Kuuppo, Mailis
Kuusiniva, Marja
Kuusisto, Pertti
Kytömaa, Leena
Laamanen, Mika
Lahtinen, Tarja
Lahtinen, Raisa-Tiina
Laine, Sirpa
Laitinen, Jukka
Laitinen, Jukka
Lammintausta, Kimmo
Lankisch, Niklas
Lauronen, Tuija
Lehtinen, Pirkko
Lehtola, Mirja
Lehtonen, Esa
Leppänen, Jorma
Leskelä, Ari
Lettijeff, Timo
Lindén, Harto
Lyhykäinen, Heikki
Länsman, Maija
Manninen, Kati
Marjamäki, Outi

Aurinkolaukka-hanke, Kesälahti
Pohjois-Pohjanmaan Liitto
Paliskuntain Yhdistys/Poromatkailuhanke 2
Vesilahden kunta
Ruka Safaris Oy
Suomen Kalamiesten Keskusliitto
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Turku
Kajaanin AMK
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki

Nuorisokeskus Marttinen
ProAgria Etelä-Suomen Maaseutukeskus
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Hämeen ammattikorkeakoulu
Luola-hanke, Kanta- ja Päijät-Hämeen amk
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Saimaa
ProAgria Pirkanmaan maaseutukeskus, Kuhamaa

Pohjois-Savon ympäristökeskus

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Jyväskylä
Utajärven kunta/Rokua LIFE
Oulunkaaren seutukunta
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
MTT Ympäristöntutkimus
Kalatalouden ja merenkulun koulutussäätiö
Lapin yliopisto
Kiiminkijoki ry
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Laukaa
Kalatalouden Keskusliitto
Kalatalouden ja merenkulun koulutussäätiö

Lahden kaupunki
Saimaan Sydän Oravi
IAMSR / Åbo Akademi

Päijänne-Instituutti
Kahvila Möhkön Manta
Koitare ky
Humanpolis Rokua
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Sisäasiainministeriö
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Joensuu
Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Erämantsi
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Tenojoki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Kalatalouden ja merenkulun koulutussäätiö

Matilainen, Anne
Matinlassi, Timo
Maukonen, Antti
Meriläinen, Anne
Meristö, Tarja
Mikkola, Jukka
Mikkola, Anne
Muhonen, Jukka
Munne, Pentti
Mustonen, Jorma
Mutenia, Ahti
Muuttola, Markus
Myllylä, Markku
Mäkelä, Tiina
Mänty, Tanja
Määttä, Vesa
Naarminen, Matti
Niemi, Sami
Nieminen, Mauri
Nikulainen, Sirkka
Nissen, Petter
Nuoranne, Anneli
Nylander, Eija
Okkonen, Ritva
Oksanen, Minna
Olkoniemi, Esko
Paataja, Ari
Palonoja, Armi
Penttinen, Kari
Petäjistö, Leena
Pihlström, Kai
Piipponen, Anneli
Poikonen, Timo
Porspakka, Lili
Pruuki, Veijo
Puranen, Kaisa
Purola, Päivi
Puruskainen, Kauko
Pönni-Susiluoto, Kaija
Pöntinen, Taija
Railo, Eira
Rautanen, Janne
Repo, Mitro
Rihtimäki, Tapani
Rikkinen, Martti
Rovanen, Taimi
Ruohonen, Kari
Rutanen, Juha
Saarni, Kaija
Salmi, Juhani
Salmi, Pekka

Helsingin yliopisto, Makes
Simon Kalamatkat
Metsähallitus, Jyväskylä
Ilomantsin Museosäätiö
Åbo Akademi/IAMSR
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Oulu Tours Group
Hämeen TE-keskus
Maa- ja metsätalousministeriö
Kahvila Möhkön Manta
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Inari
LUPPO-hanke/Haapaveden Ammattioppilaitos
Kalatalouden Keskusliitto
Matkailupalvelu Kuutar tmi

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Taivalkoski
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Maa- ja metsätalousministeriö
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Kaamanen
Malike, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Suomen Kalamiesten Keskusliitto
MTT, Ympäristöhallinta
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Humanpolis Rokua
Metsähallitus, Itä-Suomen luontopalvelut
OAMK, luonnonvara-alan yksikkö
Apajamatkat
Joiku-Kotsamo
Kalatalouden ja merenkulun koulutussäätiö
Metsäntutkimuslaitos, Helsinki
Kaikuva Oy
Ilomantsin maaseutulautakunta
Erämantsi
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Pieksämäen kaupunki
Suomen Latu ry
Ilomantsin maaseutulautakunta
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Helsingin ortodoksinen seurakunta
Kullaan kunta

Villi Pohjola, Metsähallitus, Hämeenlinna
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Turku
Helsingin yliopisto, Makes
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Turku
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Reposaari
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Saimaa

Salo, Hannu
Salonen, Erno
Salonen, Kirsi
Samanen, Kai
Saura, Ari
Savikko, Ari
Savolainen, Riitta
Savolainen, Heikki
Selby, Ashley
Seppänen, Eila
Setälä, Jari
Siira, Jorma
Smedberg, Titta
Sormunen, Auni
Sulopuisto, Sirpa
Sundman, Karl
Sundman, Rainer
Söderholm-Tana, Lena
Söderkultalahti, Pirkko
Tainio-Markelin, Sinikka
Taskinen, Ulla
Tiitinen, Jorma
Toivonen, Anna-Liisa
Tolonen, Jyrki
Tompur, Sirpa
Tonder, Mika
Turtiainen, Kare
Turunen, Hanna
Tuulentie, Seija
Tuunainen, Anna-Liisa
Tuunainen, Risto
Tynkkynen, Eeva
Vaajala, Markku
Valkeajärvi, Pentti
Valle, Elli
Wallenius, Pauli
Varis, Pauli
Vihervuori, Aune
Viitanen, Harri
Virtanen, Jarno
Virtanen, Pentti
Vuopala, Kristiina
Vuorinen, Pekka
Vuorio, Tuomas
Yli-Lonttinen, Simo

Jyväskylän yliopisto
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Inari
Psykologipalvelu Hyvän Mielen Tila
Uudenmaan TE-keskus
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Inari
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Jyväskylä
Karelia Expert Matkailupalvelu Oy
Metsäntutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Saimaa
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Turku
Metsähallitus/Laatumaa
Kuhmon kaupunki

Karjalat Kohtaavat -hanke
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Metsähallitus, Kuopio
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Aurinkolaukka-hanke, Kesälahti
Etelä-Savon TE-keskus
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Metsähallitus, Villi Pohjola
Aurinkolaukka-hanke, Kesälahti
Savonlinnan Koulutus- ja Kehittämiskeskus
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Pohjois-Savon ympäristökeskus
Metla/Lapin yliopisto
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Kullaan kunta
Puruveden retkeily
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Rymättylä
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Jyväskylä

Metsähallitus, Vantaa
Ilomantsin maaseutulaakunta
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Hukan Teillä
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Kustavi
Metsähallitus, Rovaniemi
ProAgria Pirkanmaan kalatalouskeskus
Lahden ammattikorkeakoulu
Kainuun Etu